Jaargang 109. Vrijdag 15 November 1850. No. 92.

GRONINGER COURANT.

ALGEMEEN DAGBLAD

voor de Stad en Provincie Groningen.

TWEEDE UITGAVE.

Bij deze Courant wordt *gratis* aan de Geabonneerden verzonden: *Kort Verslag van de Handelingen der Provinciale Staten van Groningen*, enz.

NIEUWSTIJDINGEN.

ITALIË.

Te Rome is een raad van financiën ingesteld, onder de volgende bepalingen: de Paus kiest de leden uit vier personen, door de Provinciale raden opgemaakt; — de Paus benoemt boven deze nog andere leden; — de president is kardinaal, en de vice-president één prelaat. Verkiesbaar tot raad van financiën is iemand van 30jarigen ouderdom, met de noodige bekwaamheid toegerust en van een goed burgerlijk en godsdienstig gedrag. Hij behoort verder te bezitten voor 10,000 kroonen aan eigendommen, of voor 12,000 kroonen aan staats-effekten, of bij moet rector, professor of lid van collegiën, universiteiten zijn en in dat geval 2000 kroonen onroerend goed hebben.

De Paus heeft het regt den raad te ontbinden. De raad onderzoekt en herziet de budgets van ontvangst en uitgaaf, adviseert over zaken van schuld en belastingen, van handel, landbouw en nijverheid, en over handels-traktaten, in zoo verre het financiëel gedeelte daarvan dit noodig heeft. De discussiën van den raad zijn geheim; hij wordt benoemd voor zes jaren, en hernieuwt zich elke twee jaren voor een derde gedeelte.

De betrekking van raad geeft geene bezoldiging, maar wel eene schadevergoeding voor reis- en verblijfkosten.

— Te Genua zijn kisten met moordtuigen, waaronder 6000 dolken, in beslag genomen. Dit geschenk was voor Rome bestemd.

DUITSCHLAND.

De Duitsche Krisis en de staat van zaken in Keurhessen.

Het besluit der Pruissische Regering, om aan Oostenrijk en Zuid-Duitschland het hoofd te bieden, heeft over het algemeen onder de bevolking in Pruissen niet weinig opgewondenheid en geestdrift te weeg gebragt. Ook in de meest behoudende kringen oordeelt men dat Pruissen alleen te kiezen had, of het zich wilde ten strijde toerusten, of zedelijk laten vernietigen; en ook in de meest vrijzinnige kringen is men gezind, alle andere vragen vooreerst te laten rusten, en de regering te ondersteunen, zoolang zij in de vraag van 's lands eer en van Pruissen's stelling onder de Staten van Europa, den thans ingeslagen weg volgt. De streng behoudende Protestantsche partij in Pruissen, die in hare bladen zich tot nog toe even sterk tegen de Unie verklaarde als de Roomschgezinde, neemt eene andere houding jegens de Regering aan. Nu Oostenrijk (even als in het midden der achttiende eeuw) ondersteund eenerzijds door Rusland en anderzijds door den invloed van het pauselijk bewind, het er blijkbaar op toelegt om het gezag van Pruissen in Duitschland te fnuiken, laat de eerstgenoemde partij, die de Pruissische Unie alleen scheen af te keuren uit haat tegen alles wat met den Franschen revolutiegeest verwant is, — haren tegenstand varen, en ondersteunt zij de maatregelen der Pruissische Regering. Ongetwijfeld zal de vrijzinnige partij door dit bondgenootschap, al is het ook niet duurzaam, in kracht winnen. De Roomschgezinde partij in Pruissen daarentegen, schijnt niet van denkwijze te veranderen, en is steeds gestemd voor eene onderwerping aan het gezag der Bondsvergadering, dat is van het Katholijke Oostenrijk.

Niemand is er, die, wanneer het eenmaal tot oorlog komen mogt, aan de overwinning van Pruissen twijfelt, wanneer de strijd in naam des volks en in deszelfs belang ondernomen wordt. Men vleit zich echter nog altijd, dat het zoover niet komen zal, en dat deze gebeurtenis op de tegenpartij indruk maken, en dezelve tot nadenken brengen zal.

En waarlijk, een blik op deze leidt tot de overtuiging, dat de zaak der bondsregeringen nog geenszins die der bondsstaten is. In Saksen, waar thans eveneens het 25,000 man sterke leger mobiel gemaakt is, verheft zich een algemeene kreet tegen deze toerustingen, die men, hetzij het op Hessen, Holstein of Pruissen gemunt is, onwettig en oneerlijk in haar einddoel verklaart. In Wurtemburg heeft de vertegenwoordiging zich *tegen* wapening en voor onzijdigheid verklaard. Ontbinding, proclamatie aan het volk van de zijde der regering, oppositie van de zijde der vertegenwoordiging zijn daar het gevolg van geweest.

Wat welligt Oostenrijk, bij eventuelen oorlog, dreigt, is duidelijk: n.l. staatsbankroet.

De Oostenrijkers hebben tot nu toe in de hoofdpunten nog niet toegegeven. Keurhessen is voor *Schwarzenberg* het hoofdpunt der kwestie. Het bevestigt zich, dat Oostenrijk aan Pruissen de heerbanen niet betwist; het vordert niet dat de Pruissen Hessen buiten de heerbanen ruimen. Daar Kassel, volgens de etappen-[Heerbaan]-conventie van 1833, op de tweede heerbaan ligt, zal Kassels ontruiming niet worden gevorderd. Maar vermits Fulda op geen der drie heerbanen schijnt te liggen, zal waarschijnlijk de ontruiming hiervan kunnen en ook worden verlangd.

Men zegt verder, dat de Oostenrijkers, om naar Sleeswijk-Holstein te komen, eerst de heerbanen in Hessen moeten passeren, zoodat hunne executie in de hertogdommen met gunstig gevolg tegenstand van de zijde van Pruissen zou kunnen ondervinden.

In Hannover schijnen nog geene buitengewone militaire maatregelen te worden genomen.

In Saksen — zoo als wij boven reeds aanstipten — heeft men buitengewone militaire maatregelen genomen: paarden aangekocht voor het leger, en de verlofgangers opgeroepen. Men heeft van de zijde van Pruissen, bij eene in gepaste, doch zeer ernstige bewoordingen vervatte nota, gevraagd, met welk doel deze toerustingen werden genomen. (De Saksische minister *v. Beurt* heeft in de Eerste-Kamer der Standen-vergadering te Dresden verklaard, dat op de ernstige nota van de zijde van Pruissen, de vraag inhoudende, „welke gedragslijn Saksen in den te vreezen strijd tusschen de twee mogendheden dacht in acht te nemen?" is geantwoord, „dat de genoemde Staat *de Bondsvergadering dacht te ondersteunen.*" Hij heeft daarbij gevoegd, dat Saksen, duchtende dat het welligt in den strijd kon worden medegesleept, zich verpligt heeft gerekend om militaire maatregelen van voorzorg te nemen.)

In Wurtemberg heeft de Regering eene kleine bijdrage verlangd voor buitengewone militaire maatregelen. In weerwil van het gering bedrag derzelve (*f* 300,000), is zij genoegzaam eenstemmig geweigerd. De Vergadering heeft verder geprotesteerd tegen elke buitengewone wapening, zonder daarbij te doen blijken van het doel, 't welk daarmede werd beoogd, en tevens hare stellige begeerte te kennen gegeven, dat de Regering hare tegenwoordige staatkundige beginselen mogt laten varen, en zich bepalen bij het in acht nemen van eene *gewapende onzijdigheid*, waartoe zij volgaarne de vereischte middelen zoude verleenen.

Daarop heeft de minister *v. Linden* onmiddellijk een koninklijk decreet voorgelezen, waarbij de Vergadering wordt ontbonden, en wel ter zake van hare weigering om de noodige middelen te verleenen, welke de Staat behoeft om aan zijne militaire verpligting jegens de *Bondsvergadering* te voldoen. Bij dit besluit wordt verder verklaard, dat de werkzaamheden der Vergadering bepaaldelijk zijn geëindigd, en dat de sedert den 10den Augustus 1849 bestaande commissie, met den Koning, in de behoeften van den Staat zal blijven voorzien.

Men heeft dadelijk tegen de wettigheid van het bestaan dezer commissie geprotesteerd en eene nieuwe permanente commissie willen benoemen. De minister heeft op zijne beurt daartegen geprotesteerd, en is heengegaan. Van de 57 leden zijn 48 gebleven, en deze zijn dadelijk overgegaan tot de benoeming der permanente commissie, welke de Vergadering moet vertegenwoordigen. De warme liberalen beklagen zich hoogelijk over schennis der grondwettige instellingen. De troepen waren onder het geweer; doch de menigte heeft het gebeurde zeer rustig aangezien, en men verwachtte eene proclamatie van de door de Vergadering benoemde commissie aan het volk, doch tevens, dat de hoofden der oppositie door de policie uit Stuttgart zouden worden verwijderd.

Wat nu den staat van zaken in Keurhessen, het brandpunt der krisis, betreft, zoo komt het voornaamste dienaangaande op het volgende neder:

Den 8sten dezer heeft het eerste bloed bij Fulda gestroomd. Eenige Oostenrijksche jagers en Beijersche ruiterij werden namelijk, toen zij bij het dorp Bronnzel op ¼ uur afstand van Fulda vooruit rukten, door een Pruissisch detachement met een salvo ontvangen; 5 Oostenrijksche jagers werden gewond; een ernstig. De officier der Bondstroepen liet dadelijk laden; de jagers en de ruiters bestormden het dorp; na een kortstondig gevecht werd het ingenomen; er werden 2 man zwaar en 3 ligt gewond; van de Pruissen bleven verscheidene op het slagveld (men spreekt van 10). Onverwijld begon het geheele bondsleger onder den prins *v. Thurn en Taxis* eene voorwaartsche beweging langs de geheele linie tegen Fulda; evenwel werd deze voorwaartsche beweging gestaakt, daar tevens een parlementair van den Pruissischen generaal *v. d. Gröben* zich bij den prins *v. Taxis* begaf en dezen een' brief van *v. d. Gröben* overhandigde, waarin deze meldde, dat hij volgens een zoo even UIT BERLIJN ontvangen bevel, den volgenden dag (den 9den) des middags te 12 uur Fulda ontruimen en naar de heerbanen in de provincie Kassel terugtrekken zoude [zoo als wij boven reeds deden voorzien, dat gebeuren zou.]

De berigten uit Frankfort van den 10den zijn van meer vredelievenden aard. *De Pruissische troepen hebben zich n.l. op de hun toekomende heerbanen naar Hersfeld, over Hünfeld en Neukircken inderdaad* TERUGGETROKKEN. *De Bondstroepen zijn daarop den 9den November de stad Fulda* BINNENGERUKT, *en hebben die bezet.*

Deze tijding heeft te Frankfort een zeer gunstigen indruk gemaakt en tot merkelijke verhooging der koersen aanleiding gegeven. Men was toch algemeen van oordeel, dat, wanneer de Pruissen aldus terugtrokken, zulks niet had plaats gehad zonder de inwilliging van belangrijke eischen van den kant van Oostenrijk.

Naar luid van berigten uit Berlijn, van den 11 November, heerscht aldaar eene opgewondenheid onder de menigte, welke men met die, waardoor zij in 1813 bewogen werd, meent te kunnen vergelijken.

Van de zijde van Pruissen zijn pogingen aangewend, om Hannover te doen besluiten, zich met eerstgenoemden Staat te verbinden, ten einde geenszins den doortogt van Oostenrijksche troepen naar Holstein toe te laten. Men meende eenige meerdere toenadering van den kant der Regering van Hannover tot de Pruissische staatkunde te bespeuren, en men vleidde zich, dat de aangeknoopte onderhandelingen door een' gunstigen uitslag zouden bekroond worden.

WEENEN, 7 November.

De maarschalk *Radetzky* is tot generalissimus van het Oostenrijksche leger benoemd.

Bij een besluit van het ministerie zijn voorloopig alle verloven bij het leger gestaakt.

BERLIJN, 10 November.

Gisteren voormiddag had de plegtige teraardebestelling plaats van den overleden minister-president, generaal graaf *v. Brandenburg*. Des ochtends te 10 uur hadden de Koning en de Koningin zich naar het sterfhuis begeven, om er het gebed bij te wonen, dat over het lijk in tegenwoordigheid van het gezin zou worden uitgesproken, waarna HH. MM. naar het paleis terugkeerden. Te 11 uur hadden alle hier aanwezige Prinsen van het Koninklijk Huis, benevens Prins *Frederik der Nederlanden* en Prins *August van Wurtemberg* zich naar het sterfhuis begeven, werwaarts ook de leden van het staats-ministerie, de generaals, het korps officieren, het korps diplomatiek, de stedelijke regering en de stedelijke raad, van de residentie, alsmede de deputatiën van de stedelijke regeringen van Breslau, Potsdam en Charlottenburg in korps gekomen waren. De militaire lijkparade, bestaande uit 2 regem. granadiers, 1 bat. fuseliers en 3 eskadr. kavallerie der garde, benevens 9 st. geschut, stond onder het kommando van een' luitenant-generaal. De kist was versierd met den helm, het zwaard en de sporen van den overledene. De generaal *v. Wrangel* versierde den helm met een' lauwerkrans. De lijkwagen was bespannen met 6 paarden uit de koninklijke stallen; voor den wagen gingen twee officieren, dragende de ordeteekenen van den overledene, achter den wagen volgde het strijdpaard van den graaf *v. Brandenburg*. De rouw werd geleid door de beide oudste zonen van den overledene met de Prinsen van het koninklijke huis en de geestelijken. Hieraan sloten zich de leden van het ministerie, de generaals, de overige collegiën en deputatiën en eindelijk de galakoetsen van het hof en eene onafzienbare rij andere rouwkoetsen. De trein werd besloten door het korps veteranen, het schuttersgild, *de Treubund*. In de Domkerk, werd de lijkkist gedragen door onder-officieren van de garde du corps. De Koning had zich te voet van het paleis naar den Dom begeven en woonde daar de plegtigheid bij. De lijkrede werd uitgesproken door den hofprediker dr. *Strauss*, en de plegtigheid besloten door een driemaal herhaald salvo van de infanterie en artillerie. Alvorens den Dom te verlaten, trad de Koning naar de lijkbaar en riep den overledene een laatst vaarwel toe.

De *Deutsche Reform* is verschenen met rouwranden ter gelegenheid van de begrafenisplegtigheid van den graaf *van Brandenburg*.

— Eergisteren is namens den Koopmansstand aan de Staatsregering eene leening aangeboden van veertien millioen Thalers.

— De stad Berlijn heeft eene uitgave van ruim honderd duizend guldens voor 859 paarden, die zij ter beschikking van de landweer moet stellen.

— De chef van het militair geneeskundig bestuur roept alle genees- en heelkundigen op, die het vaderland in deze oogenblikken ter dienste willen staan.

KEULEN, 10 November.

Den 12den dezer ontvangt de aartsbisschop van Keulen, in de Domkerk alhier, uit de hand van den pauselijken nuntius den kardinaalshoed. Deze gebeurtenis wordt er met veel feestelijkheden en vreugdebedrijven gevierd, die reeds eenige dagen vroeger begonnen zijn. Hoewel Keulen in de middeneeuwen *het Duitsche Rome* genoemd werd, is het evenwel de eerste maal, dat een aartsbisschop van Keulen den purperen mantel ontvangt. De Roomsche kerk had, in het personeel harer groot-dignitarissen, allengs meer het voorkomen gekregen eener *Italiaansche* inrigting, en had mede daardoor tot de tegenkanting der Gallikaansche en andere nationale Katholijke kerken aanleiding gegeven. Het Roomsche Hof schijnt die dwaling ingezien te hebben, en ook in dat opzigt aan de Roomsche kerk een Katholijk of algemeen karakter te willen bijzetten. Hieraan schrijft men het toe dat de Paus in het laatstelijk gehouden consistorie een zoo groot aantal geestelijken van niet Italiaansche afkomst tot het kardinaalschap verheven heeft.

— Het bevel tot uitrusting van den tweeden ban, twee kompagniën per bataljon, ook tot *algeheele wapening van alle vestingen* en derzelver *proviandering*, is hier ter stede en even zoo te Coblentz ontvangen.

— De bekende hoogleeraar *Godfried Kinkel* is inderdaad — [zoo als wij in ons vorig nommer reeds voorloopig hebben berigt] — den 7den dezer, met behulp van eene touwladder, en begunstigd door stormachtig weder, dat de schildwachten in hunne schilderhuizen deed blijven, uit zijne strafgevangenis te Spandau ontvlugt. Men twijfelt er niet aan, of hij is van buiten geholpen.

GROOT-BRITTANJE.

LONDEN, 10 November.

Optogten gelijk die waarmede te Londen de jaarlijksche gedenkdag van het verijdelde buskruidkomplot gevierd is, hebben ook elders plaats gehad. Zoo zag men te Exeter een' optogt, waarin de Paus op een' stoel gedragen werd, voorafgegaan door den Groot Inquisiteur op een' ezel, en gevolgd door twaalf officieren der Inquisitie met foltertuigen, enz. enz. Van tijd tot tijd stond de trein stil, om de voorbijgangers den grooten teen van den Paus te laten kussen; ten slotte werden de Paus en kardinaal *Wiseman*, in beeldtenis opgehangen en verbrand, onder woest gejuich van het gepeupel.

Na het verhaal van een aantal dergelijke vertooningen, zegt een der voornaamste Engelsche dagbladen, de *Daily News*: „De Paus is gisteren verbrand door geheel Engeland, verontwaardigd over de beleediging, die hij de Koningin en de natie heeft durven aandoen. De grap der havelooze straatjongens van Londen, is de ernstige daad van een denkend volk geworden. Men kan daarin de voorboden zien van de ontvangst, welke de kardinaal-aartsbisschop van Westminster, als hij den voet op Britschen grond zet, van de algemeene opinie te wachten heeft."

Afkeuring van die vertooningen verneemt men, onder het publiek of in de dagbladpers, weinig of niet. Trouwens het Engelsche volk is gewoon, ook zijne eigene aanzienlijkste mannen openlijk te hooren en zien bespotten; en men hecht daaraan dan ook in Engeland zooveel gewigt niet als in andere landen.

De Catholijken hebben dat alles, gelukkig, rustig aangezien. Te Londen trachtte eene Iersche vrouw een den Paus hoonend opschrift, hetwelk een ezel aan den staart droeg, af te rukken. Overigens verneemt men niet van pogingen tot verzet van die zijde.

Van ernstigen aard is het, bij „de roemrijke onzekerheid der Britsche wetgeving", dat de regtsgeleerden ijverig aan het werk zijn om in de groote verzameling van oude verordeningen en statuten, bepalingen te zoeken die tegen de herstelling der Roomsche hierarchie zouden kunnen worden ingeroepen. — Een der Londensche dagbladen, de *Morning Post*, wijst reeds verscheidene verouderde, maar nimmer afgeschafte besluiten aan, op grond waarvan men de Roomsche prelaten wegens hoogverraad zou kunnen veroordeelen.

Onder de talrijke protesten tegen de herstelling der Roomsche hierarchie in Engeland, die aan de hooge regering van alle zijden toegezonden worden, verdient dat van den gemeenteraad van Londen, een van de invloedrijkste collegiën des lands, bijzondere vermelding.

— Te Liverpool is dezer dagen met de pakketboot *Constantine*, komende uit Amerika, aan land gestapt een zekere *Hendrik Box Brown*, voortvlugtige slaaf uit Richmond, in Virginië. De wijze waarop hij ontsnapte was even zonderling als stout. In eene kist, ter lengte van drie voet, ter hoogte van 2½ en ter breedte van 2 voet, wist hij zich neder te vlijen, en liet zich van Richmond naar Philadelphia, een afstand van 350 Engelsche mijlen, vervoeren.

Gedurende 27 uren was hij genoodzaakt met de voeten in de hoogte en het hoofd in de laagte in de kist te blijven liggen, in weerwil der aanbeveling van het adres om de kist toch niet onderste boven te keeren. Te Philadelphia aangekomen, won hij zijn brood met een panorama van de voornaamste tooneelen uit zijn slavenleven aan de inwoners te laten zien. De wet tegen de voortvlugtige slaven dwong *Box* echter het Amerikaansche grondgebied te verlaten. Hij ging daarop met een' medgezel scheep naar Liverpool, waar beiden behouden, doch in behoeftigen toestand, zijn aangekomen.

— Een rijk partikulier te Manchester, de heer *Gardner*, heeft een schip uitgerust, waarmede hij eene reis rondom de wereld wil doen, waartoe hij 3 jaren wil besteden en waarop hij eene nieuwe wereld hoopt te ontdekken.

— Wij hebben onlangs gemeld, dat op de tentoonstelling van 1851 een wereldbol van 56 vt. in diameter zal te zien zijn. Thans verneemt men, dat hij nagenoeg voltooid is, en tusschen de 4- en 5000 £ zal hebben gekost, wanneer hij gereed is.

FRANKRIJK.

PARIJS, 10 November.

De beurs onderging een' gevoeligen schok op de tijdingen uit Duitschland.

Allerlei geruchten doorkruisten de beurs, zoowel uit Duitschland als uit Italië. Een brief uit Venetië o. a. meldde: „alle oorlogsstoombooten zijn hier geprest om de keurtroepen van *Radetzky* van hier naar Triëst te transporteren. Hun getal beloopt meer dan 40,000. Zij vertrekken van Triëst per spoorweg naar Weenen. Twee dagen lang was daardoor de spoorweg van Padua voor reizigers gesloten. Nooit, zelfs niet in den Hongaarschen oorlog, zag men hier zulk eene troepenbeweging. De Oostenrijksche soldaten verlaten ons met genoegen en met veel lust om tegen de Pruissen te vechten."

— Al de Katholijke geestelijken van het kanton Waadtland zijn door den Staatsraad afgezet, omdat zij geweigerd hebben een mandement nopens de vasten, dat door den Staatsraad was vastgesteld, na de preek voor te lezen.

BELGIË.

BRUSSEL, 10 November.

De *Observateur* gewaagt van eene onderhandeling, die de nuntius apostolicus bij het Belgisch gouvernement beproeven zou, met het doel om gemagtigd te worden tot de aanwerving van troepen, die ter beschikking staan zouden van den Paus. Het hof van Rome zou vruchtelooze pogingen hebben aangewend om zoodanige vergunning te verkrijgen van de gouvernementen van Spanje, Napels en Zwitserland.

NEDERLAND.

's GRAVENHAGE, 12 November.

Zijne Majesteit heeft bij besluit van 1sten November 1850, no. 39, goedgevonden: 1) te benoemen tot ridder der 4de klasse van de Militaire Willemsorde den kapitein *W. E. Kroesen*, en den 1sten luitenant *A. J. E. Diemont*. — 2) eervol te doen vermelden, bij afzonderlijke dagorder, zoo in Oost-Indië als hier te lande, den luitenant-kolonel *A. van der Hart*; den 1sten luitenant *J. F. Schummelketel*; de korporaals *G. H. Alldag* en *C. B. Kruiger*; en de fuseliers *S. P. Schotsman* en *N. Schmid*; allen van het wapen der infanterie in Oost-Indië, en zulks ter zake van hunne gedragingen bij militaire expeditiën in de Batta-landen en op het eiland Nias, behoorende tot het gouvernement van Sumatra's Westkust, in de eerste helft des jaars 1847.

— Het heeft Z. M. behaagd, bij besluit van den 5den dezer, no. 39: 1) den brigadier van het wapen der maréchaussée *den Haan*, te benoemen tot broeder van den Nederlandschen Leeuw, en zulks uit aanmerking van den door hem voortdurend betoonden loffelijken dienstijver, en inzonderheid ter erkenning van zijne edele zelfopoffering, ter gelegenheid van eenen brand in den nacht van den 7den op den 8sten September 1850, te Sweikhuizen (gemeente Schinnen) ontstaan, en, 2) eene gratificatie van *f* 50 toe te kennen aan den maréchaussée *Lommers*, die zich ter gelegenheid van denzelf-

den brand met gelijke zelfopoffering heeft onderscheiden.

— Gisteren is de commissie van rapporteurs van de Tweede Kamer over de ontwerpen der begrootings-wetten vergaderd geweest, tot het opmaken van haar verslag. Men verneemt, dat het onderzoek van die ontwerpen in de afdeelingen reeds is afgeloopen, en men verwacht, dat de commissie van rapporteurs haar verslag weldra in gereedheid zal gebragt hebben.

— De *Staats-Court.* bevat een Kon. besluit, gedagteekend den 31sten Oct., in hetwelk wordt vermeld, dat aan de *Oostenrijksche* en *Hamburger* schepen dezelfde vrijdom wordt verleend, welke bij art. 3 § 1 der wet van den 19den Junij 1845 (*Staatsblad* no. 28) aan de Nederlandsche schepen is toegekend. Dezelfde schepen worden in de Koloniën en bezittingen van het Rijk in andere werelddeelen met de Nederlandsche schepen gelijk gesteld. Deze gelijkstelling strekt zich niet uit tot de kustvaart in Ned. Oost-Indië, en treedt eerst in werking met den 1sten Januarij 1851.

AMSTERDAM, 11 November.

Uittreksel uit eenen brief van ds. *van Vollenhoven*, dd. Husum den 30sten October jongstl.:

In mijnen vorigen uit Hamburg heb ik u gemeld, dat wij voornemens waren, onze reis voort te zetten, om onze ongelukkige Fredrikstadters te bezoeken. Sedert zult gij uitvoerig berigt van ds. *Mensinga (niet)* ontvangen hebben. Zaturdag den 26sten dezer zijn wij hier aangekomen. Acht dagen waren wij van Hamburg onderweg geweest. Het was een vermoeijende en zeer barre togt. Maar alle moeite en gevaar waren vergeten, toen wij hier reeds spoedig eenige bekenden ontmoetten, en ik hoorde, dat ik Zondags ds. *M.* in Fredrikstad zou kunnen vinden, waar hij in de Mennoniten-kerk in het Hoogduitsch zou prediken. Wat treurige aanblik, rondom ons zoo veel verwoesting te aanschouwen! De kleine, nette stad was naauwelijks te herkennen. Nog staan de buitenmuren onzer kerk, maar daar binnen, niets dan puin! Het grootste gedeelte der voorstad is afgebrand; nog smeulde hier en daar het vuur. Wonderbaar is de pastorij behouden gebleven, die driemaal in brand is geweest, en echter betrekkelijk niet veel heeft geleden. Onze school is geheel vernield. Eenige inwoners zijn naar de stad teruggekeerd. Enkele leden onzer gemeente sprak ik er. Hoe had ieder mij te verhalen, wat er met hem en de zijnen gebeurd was, hoe zij bewaard waren geworden in zoo vreeselijk gevaar, hoeveel zij verloren hadden! Maar ook hoe goed was het mij, als uit éénen mond, den lof van onzen *Mensinga* te hooren. Als een trouw herder heeft hij voor de zijnen gezorgd, met raad en daad hen bijgestaan, getroost en bemoedigd, geholpen om lijf en leven te redden, en door woord en voorbeeld hen in God gesterkt. Ik reed dien Zondag middag met hem uit Fredrikstad naar het dorp Witzwort, waar hij zich bij eenen smid met zijn talrijk gezin, in één vertrek, moest behelpen; dat was hunne woon- en slaapkamer, en zijne studeerkamer tevens. Wat kwam onze eerste hulpe goed te pas! Reeds hebben wij sommige weder van gereedschappen voor hun werk voorzien, anderen woning kunnen bezorgen, daar de vlugtelingen voorloopig in den omtrek bereidwillig zijn opgenomen, maar men hen niet kan blijven herbergen, enz. enz.

Morgen denkt ds. *Mensinga* met zijn gezin herwaarts te komen, om een appartement van 3 kamers te gaan betrekken, dat hij zoo gelukkig is geweest, hier voorloopig te kunnen huren. Op reis dacht ik wel eens, of wij in dit jaargetijde niet wat veel ondernomen hadden. Maar nu ik hier ben, danken wij God, die het ons in het hart gegeven heeft, onze ongelukkige broeders te gaan bezoeken. Amos 3 vs. 9 was de Tekst waarover onze *Mensinga* het eerst, te midden der puinhoopen, heeft gepredikt. Eere den wakkeren en trouwen dienstknecht onzes Heeren. (*H. B.*)

— Wij vernemen, dat hh. studenten der theologische faculteit aan het athenaeum illustre alhier, in eene op j.l. Zaturdag gehouden vergadering, besloten hebben zich niet aan de zoogenoemde toga-commissie te Utrecht en Groningen aan te sluiten, daar, even als te Leiden, ook zij meenden, dat de regeling van het costuum, van de kerkelijke besturen, niet van de studenten behoorde uit te gaan.

— De zitting der Luxemburgsche Stenden van den 7den dezer was zeer onstuimig. Het jongste amendement van den apostolischen provicaris eene zinspeling gemaakt hebbende op den mogelijk spoedigen terugkeer van den bisschop *Laurent*, werd het gouvernement dienaangaande door eenige leden geïnterpelleerd, en het antwoord van den heer *Willmar* was, dat op dit oogenblik deswege onderhandelingen werden gevoerd. Het was daarop dat de kamer, na hoogst onstuimige debatten, met 28 tegen 16 stemmen, aannam de volgende gemotiveerde orde van den dag: „De kamer, na gehoord te hebben de ophelderingen des gouvernements, en verklarende te protesteren tegen den eventuëlen terugkeer van den bisschop *Laurent*, zoowel op dit oogenblik als met het oog op een te sluiten concordaat, gaat over tot de orde van den dag."

MEPPEL, 11 November.

Op de hier j.l. Donderdag gehouden allerheiligenmarkt waren aangebragt 450 stuks rundvee, als: 90 melk-, 75 guste-, 160 vette koeijen, benevens 125 stuks jongvee. De handel was wel, doch niet levendig; de prijzen over 't geheel laag. Deze marktdag, door het fraaije weder begunstigd, was zeer druk bezocht, zoodat er een buitengewoon aantal vreemdelingen tegenwoordig was. Meer dan 400 rijtuigen waren er aangevoerd.

Ofschoon alles tot in den laten avond goed en vrolijk afliep, moest men daarna tot groote ergernis en schrik van alle weldenkenden ontwaren, dat een aanzienlijk getal jongelieden, meestal uit de gemeente Staphorst, getergd en geplaagd door ingezetenen en anderen, met blanke messen langs de straten liepen, die eindelijk, op aankomst der policie en eenige burgers, zich uit de stad verwijderden.

Op den straatweg heeft echter een dezer belhamels den veldwachter zulk een' geduchten slag met een' stok gegeven, dat hij in zwijm viel en waardoor de eene zijde van zijn hoofd merkelijk gekneusd is. Het is echter geheel aan de cordaatheid van den veldwachter en policiebediende te danken, dat er geen meer ongelukken zijn voorgevallen. Wenschelijk ware het, dat men die middelen te baat nam, welke dergelijke tooneelen geheel konden verhinderen. (*Steenw. Ct.*)

ASSEN, 12 November.

Uit de in de *Staats-Courant* opgenomene akte van oprigting der Drentsche kanaalmaatschappij zien wij, dat het bedrag der deelnemingen beloopt *f* 520,000. — De provincie Drenthe heeft deelgenomen voor *f* 225,000, prins *Frederik* voor *f* 4000, de algemeene compagnie van 5000 morgen veen te Hoogeveen voor *f* 25,000, de gemeente Hoogeveen voor *f* 16,000, de gemeente Emmen voor *f* 10,000, de gemeente Oosterhesselen voor *f* 8,000 de gemeente Zuidwolde voor *f* 8,000, de gemeente Dalen voor *f* 5,000, de gemeente Sleen voor *f* 4,000, jhr. mr. *A. W. v. Holthe tot Echten* voor *f* 10,000, jhr. *R. A. van Echten van Holthe*, jhr. mr. *P. A. van Holthe tot Echten*, jhr. mr. *H. G. van Holthe tot Echten*, jhr. mr. *H. J. Carsten*, mr. *D. J. van Ewijck* te Haarlem, ieder voor *f* 5,000, jhr. mr. *J. A. G.* baron *de Vos van Steenwijk tot den Havixhorst* te Assen voor *f* 4,000, de hoofddirecteuren der algemeene compagnie van 5000 morgen veen te Hoogeveen voor *f* 4,000, mr. *R. H.* baron *de Vos van Steenwijk*, mevrouw de douairière mr. *Carel* baron *de Vos van Steenwijk*, jhr. *A. W. van Holthe*, ieder voor *f* 3,000, mr. *L. N.* graaf van *Randwijck*, de heer *K. J. Sempel* en mr. *A. H. Witsenborg*, ieder voor *f* 2,000, de heeren *S. G. de Vries* en *J. Thijn* te zamen, *J. B. Slot, Wz.*, *H. B. Slot*, *H. C. Scheltens*, mr. *H. J. Kijmmell*, *A. IJmker* en *W. IJmker* te zamen, *J. Zwiers, J.z.*, mr. *J. T. Nijsingh*, *C. Alberti*, *J. T. H. Huguenin*, *J. L. Nijsingh*, *H. Eleveld*, *H. Schoonvelde*, *W. L. Stapel*, *T. A. Haakwelde*, *K. J. Schiphorst*, *L. Nijsingh*, *L. Middelboer*, jhr. mr. *H. J. L. van der Wijck* en jhr. *J. P. van der Wijck* te zamen, mr. *P. Oosting* en de wed. *H. Warmelo Az.* ieder voor *f* 1,000, terwijl de overige aandeelen binnen Drenthe zijn geplaatst. — Het kapitaal der maatschappij is aanvankelijk bepaald op *f* 650,000; kunnende voor de ontbrekende aandeelen nog een jaar na de oprigting der akte worden deelgenomen. (*Dr. Ct.*)

— Door Z. Exc. den minister van binnenl. zaken is bij besluit van den 2den dezer aan *H. R. Roelfsema* alhier concessie verleend tot eene dagelijksche postwagendienst, tot vervoer van personen en goederen van Assen naar Veendam en terug, in verband met de trekschuiten van Assen op Meppel, en bij besloten water, met de gewone diligences van Assen naar Holland.

GRONINGEN, 14 November.

Z. M. de Koning heeft den 9den dezer het volgende besluit genomen:

„Herzien de verschillende rapporten betreffende de aangevraagde concessie tot indijking van de *Lauwerzee*;

„Overwegende, dat de beschouwingen nopens deze aangelegenheid zeer uiteen loopen, en dat het uit dien hoofde allezins wenschelijk mag worden geacht, daaromtrent nog een nieuw onderzoek in te stellen;

„Gezien het rapport van onzen Minister van binnenlandsche zaken van den 4den November 1850, N. L.: D. 3, afd. A.;

„Hebben goedgevonden en verstaan:

„1) een nader onderzoek, ten aanzien van de doelmatigheid en uitvoerbaarheid der indijking en droogmaking van de *Lauwerzee* op te dragen aan eene bijzondere commissie, waartoe bij deze worden benoemd:

„*a.* als voorzitter, dr. G. SIMONS, directeur der Koninklijke akademie voor burgerlijke ingenieurs;

„*b.* als lid, mr. A. J. VAN ROIJEN, lid der Provinciale Staten van *Groningen*;

„*c.* als lid, mr. G. N. MULIER, lid der Provinciale Staten van *Friesland*;

„*d.* als secretaris, met eene raadgevende stem, de ingenieur van den waterstaat B. P. G. VAN DIGGELEN;

„2) aan evengemelde commissie te dien einde in handen te stellen alle stukken en plans, betrekkelijk tot de gezegde onderneming;

„3) te bepalen, dat de commissie zich in de volvoering van hare taak zal rigten naar de door onzen Minister van binnenlandsche zaken vast te stellen instructie, waarin de punten zijn opgenomen, die in deze belangrijke aangelegenheid tot leiddraad zouden kunnen strekken.

„Onze Minister voornoemd is belast met de uitvoering van ons tegenwoordig besluit."

Wij verheugen ons over dit door Z. M. genomen besluit, waardoor eindelijk uitzigt geboren wordt, dat deze zoo gewigtige aangelegenheid naar den innigen wensch van geheel stad en lande kunnen worden beslist. — In de gegevene omstandigheden kon Z. M. voorzeker geen doelmatiger middenweg hebben gekozen.

— Op eene den 12den November ten huize van den logementhouder VAN DER LAAN gehouden vergadering van belanghebbenden in de Zijlvestenijen, is het concept van het adres, aan Z. M. den Koning deswege in te dienen, behandeld. Dit concept is alstoen aangenomen en het bepaalde op de vergadering van den 10den September in zoo verre gewijzigd, dat ten opzigte van het noodige der herziening van de schotregisters slechts in zooverre melding zal gemaakt worden, dat men verlangt, dat het schotvrije land ophoude; wordende het punt van den aanslag van het schot in het vervolg, of dit naar de bundertallen, of wel naar de kadastrale schatting behoort te geschieden, en waarover de gevoelens zeer uiteenliepen, niet in het adres behandeld.

Dit alsnu aangenomen adres zal op Dingsdag den 26sten November, des voormiddags, ten huize van VAN DER LAAN, ter onderteekening voorliggen voor allen, die in deze zoo belangrijke zaak verandering wenschen.

— De Dingsdag laatstleden gehoudene herfst-veemarkt alhier was buitengewoon druk bezocht. De marktplaats was letterlijk gevuld, en bedroeg het aantal runderen omstreeks 1200 stuks. De prijzen, die staande gehouden werden, hadden ten gevolge, dat ongeveer de helft onverkocht is gebleven. Het vette vee werd verkocht voor 12, 13 en 14 en de beste soorten tegen 15 en 16 centen het halve Ned. pond.

Onder de groote menigte bezoekers, die aan de markt waren, werden ook verscheidene koopers uit andere provinciën aangetroffen, en is er door Friesche koopers nog al eenige aankoop gedaan. — Het zevental runderen toebehoorende aan den slager I. S. VAN RIJN, in de Folkingestraat, die onze markt op dezen dag hebben versierd, zijn te dezer gelegenheid door ieder met verwondering aanschouwd.

— Betreffende het ongelukkig voorval van PIETER GERRITS BLEIJENDAL, die, zoo als in ons vorig nommer is gemeld, Maandag middag in de Oude Kijk-in-'t Jatstraat van een' wagen viel en deerlijk werd gewond, kunnen wij berigten, dat de ongelukkige nog dienzelfden avond, ruim tien uur, aan zijne wonden is overleden. Hij laat eene diepbedroefde weduwe met twee kinderen na.

— Gisteren nacht is te Noorderhoogebrug onder de gemeente Noorddijk door middel van braak gestolen het vet uit twee koeijen, welke ten huize van den rentenier HOEKSEMA aan den slagtbalk hingen.

In den nacht van den 10den dezer zijn er pogingen tot inbraak geschied bij A. HIDDING, landbouwer te Hoogezand. Toevallig zijn de dieven door iemand, die nog laat deze boerderij passeerde, verjaagd.

— Gisteren morgen is te Hoogezand gearresteerd en naar Groningen overgebragt G. T. OLDENBURGER, wegens het plegen van een' nachtelijken diefstal op het schip van J. GROEN te Sappemeer. In het vorige jaar wegens opligting gestraft, was hij voor kort uit de gevangenis ontslagen.

— Bij het dept. van binnenl. zaken is dezer dagen concessie aangevraagd door den heer J. W. WEUSEMAN, te Dordrecht, voor eene nieuwe dagelijksche diligence-dienst van Arnhem op Groningen en terug, over Zutphen, Deventer, Zwolle, Meppel en Assen. Het hoofdkantoor zal te Arnhem gevestigd zijn. Dagelijks zal eene diligence om 6 uur 's morgens van Arnhem afrijden, en 's avonds te 10 uur 30 minuten te Groningen aankomen, terwijl insgelijks dagelijks eene diligence 's avonds om 5 uur van Groningen zal vertrekken en den volgenden dag des voormiddags te 10 uur 30 minuten te Arnhem aankomen. — De diligence van Arnhem zal 's namiddags te 3 uur 45 minuten te Meppel, en te 7 uur 45 minuten te Assen aankomen, terwijl de diligence van Groningen 's avonds te 7 uur 45 minuten te Assen, en 's nachts te 12 uur 35 minuten te Meppel zal arriveren. — De vracht voor personen is tegen ruim 30 cents per uur berekend. — Door deze onderneming zal men iederen dag van de Zwolsche en Kamper stoombooten, van andere diligences, van de Hollandsche- en Rijnspoorwegen enz. gebruik kunnen maken.

— Z. Exc. de minister van justitie heeft de collegiën van administratie over de huizen van arrest te Sneek, Assen, Almelo en Winschoten doen aanschrijven, om de reeds sedert eenigen tijd in die huizen toegepaste afzonderlijke opsluiting van veroordeelde gevangenen, niet meer te doen plaats hebben, in afwachting dat eene transitoire wet, deze aangelegenheid betreffende, zal zijn tot stand gebragt, — tenzij de gevangenen zelve eene afzonderlijke opsluiting mogten verlangen, hetgeen zij dan bij rekweste kunnen vragen. De minister heeft aanleiding tot deze aanschrijving gevonden in de gewigtige bedenkingen, welke bij de onlangs aangevangen indienststelling van het cellulair ingerigte huis van arrest en justitie te Amsterdam zijn gerezen met opzigt tot de bevoegdheid, om de naar het bestaande wetboek van strafregt uitgesproken straffen op eene andere wijze uit te voeren dan in het stelsel van het regt ligt opgesloten. Z. Exc. moet erkennen, hoe nuttig en doelmatig de afzondering van misdadigers ook moge worden geacht, dat dezelve thans op geene wettige gronden kan worden verdedigd, terwijl Z. Exc. zelfs den schijn van onwettigheid ten deze wil vermijden. (*Dr. Ct.*)

[In het *Weekblad van het Regt* wordt dienaangaande het volgende gelezen: „Men leest in de *Provinciale Groninger Courant* het volgend berigt: „Men verneemt, dat, volgens kennisgeving van het departement van justitie, het eenzaam opsluiten van gevangenen in strijd is met de bestaande wetgeving. Het cellulaire gevangenis-stelsel zal derhalve in dit Rijk noch ingevoerd, nog toegepast worden."

„Naar wij onderrigt zijn, is dat berigt onjuist. Het is toch bekend, dat het cellulaire stelsel in het door de wetgeving goedgekeurde eerste boek van het nieuwe Wetboek van Strafregt is aangenomen, en dat de toepassing en uitvoering van dat stelsel afhangt van eene later aan te nemen wet. Na de goedkeuring van dat eerste boek, is er te Amsterdam eene nieuwe gevangenis gebouwd, die naar het cellulaire stelsel is ingerigt. Die gevangenis is dit jaar in gebruik gesteld. Alleen de preventive gevangenen worden in cellen geplaatst en cellulair behandeld. Dit is hun eigen belang, omdat zij de gevangenis kunnen verlaten, zonder herkend te zijn. De veroordeelde gevangenen worden echter nog niet cellulair behandeld; alleen den nacht brengen zij in hunne cellen door. Dezelfde regelen worden in acht genomen in die gevangenissen, waar, naar het aangenomen nieuwe cellulair stelsel, eenige gedeelten celswijze zijn ingerigt. Het is alzoo onjuist te beweren, dat het eenzaam opsluiten van gevangenen hier te lande ingevoerd is, en het is even onjuist te beweren, dat het noch ingevoerd, noch toegepast zal worden. Alles hangt hier van de later door de wetgeving te beramen maatregelen af. Men maakt alleen van de gevangenissen, die cellulair zijn ingerigt, gebruik om de preventief gevangenen in hun eigen belang eenzaam op te sluiten, even als tot hiertoe meest plaats vond, wanneer zij *au secret* worden gesteld."]

— Naar aanleiding van het berigt der commissie tot oprigting van een ruiterstandbeeld binnen de stad Amsterdam, ter eere van Z. M. Koning WILLEM II, „dat het gezamenlijk bedrag der toegezegde en reeds ingekomene gelden ongenoegzaam bevonden is tot daarstelling van een waardig gedenkteeken, zoo als het door de commissie bedoeld werd," — hebben de heeren, die zich ten vorigen jare te Leeuwarden, niet zonder goed gevolg, onledig hebben gehouden met de inzameling daar ter stede van bijdragen tot gezegd oogmerk, aangekondigd, dat zij het bedrag der bij hen gestorte gelden wederom ter beschikking der inschrijvers stellen.

— Uit Petersburg wordt van den 29sten October l.l. het volgende gemeld: „Nadat de koude Zaturdag avond tot op 10° gestegen was, werden wij gisteren eensklaps met ijsgang overvallen, waardoor de communicatie met de stad gestremd is. Wanneer deze vorst aanhoudt, zal dit gewis eene groote belemmering in onzen handel geven, daar nog 200 schepen te Kroonstadt liggen, waarvan eenige gedeeltelijk geladen en andere nog niets aan boord hebben, terwijl nog meer dan 50 schepen aldaar verwacht worden. Heden is het weder iets zachter en het is te hopen, dat de nu heerschende zuidelijke wind op nieuw dooi zal aanbrengen; echter is onze reede vol ijs en ziet men zelfs daar buiten ijsschollen drijven. Tusschen hier en Kroonstadt zijn eene menigte ligters met Russische produkten in het ijs bezet, of zitten door den lagen waterstand aan den grond."

Doodkisten-muzijk.

Onder den zonderlingen naam van *cercueil musical*, werd op eene der laatste tentoonstellingen voor Industrie te Parijs eene doodkist aangetroffen, welke ter redding van levend gekiste of levend begravene personen zoodanig is ingerigt, dat, bij de geringste beweging van de daarin geplaatste individuën, een oorverdoovend geraas ontstaat, luid genoeg om eene geheele buurt in opschudding te brengen!

Menschen met staarten.

Men zal zich herinneren, dat onlangs in de dagbladen melding is gemaakt van eene ontdekking, door een Fransch reiziger ergens in Afrika gedaan, van een menschenras met staarten, gevormd door eene verlenging van de ruggegraat van omstreeks een palm. Hoezeer sommigen dit berigt in den eersten opslag voor een sprookje verklaard hebben, zijn er anderen en daaronder deskundigen, die de mogelijkheid van het aanwezig zijn van menschen met staarten volledig erkennen. Volgens de *Geneesk. Courant* zegt ook een schrijver van vroegeren tijd, JAN PALFIJN, *waere en seer naauwkeurige beschrijving der beenderen van 's menschen ligchaam* op pag. 302, uitgave van 1702, het volgende: „Het „steertbeen [os coccix) wordt zomtijds zoo lang in den mensch, „dat het een waerachtigen steert uitmaakt, gelijk in andere „dieren. *Diemerbroeck* verhaelt, dat hij een nieuw geboren „kind gezien heeft, 't welk eenen steert had van een halve elle „lang. *Harveus* zegt, dat er een chirurgijn van sijn bijzondere „vrienden, die uit de Oost-Indiën gekomen was, „hem verhaelt heeft, datter in 't Eijland Borneo op de „bergen en in de vergelegendste plaatsen van de zee, „menschen gevonden worden met steerten, van de welke „dat hij een Dogter zag, die men met groote moeijelijk„heid hadde gekregen (want zij wonen in de bosschen), „dewelke een vleesachtigen steert hadde de lengte van een voet."

LAATSTE BERIGTEN.

GRONINGEN, 14 November; 's avonds.

Men meldt uit Leer, 9 November, het volgende: „Ten gevolge van een' hevigen storm werd het water der Eems dezen nacht hier zóó hoog, dat daardoor eenige straten der stad werden onder water gezet. Het schiereilandje Nesse, in de nabijheid der stad, is geheel overstroomd. De dijken der Eems hebben op onderscheidene plaatsen min of meer geleden."

Uit Emden wordt van denzelfden datum het volgende gemeld: „In den verloopen nacht heeft het water bij de Nesserlander sluis de hoogte van 9 voeten en 6 duimen bereikt. De stad zoude, indien de haven nog voor den vloed toegankelijk geweest ware, voor het grootste gedeelte geïnundeerd zijn geworden. — De stadsdijken hebben niets geleden."

'S GRAVENHAGE, 12 November. In de zitting van heden is eene commissie benoemd tot onderzoek van de door het nieuw benoemde lid uit Amsterdam, den heer PROVO KLUIT, ingezonden geloofsbrieven. — Bij de Kamer zijn ingekomen drie Koninklijke boodschappen, o. a. een ten geleide van een ontwerp van wet betreffende dadingen over domaniale zaken.

Door de commissie van rapporteurs voor het wets-ontwerp tot het verleenen van pensioen aan drie leden der voormalige Eerste Kamer en voor de dertien eerste naturalisatie-wetten is respectivelijk daaromtrent algemeen verslag uitgebragt. De dag der beraadslagingen over deze wetsontwerpen zal nader bepaald worden. Door de commissie voor de verzoekschriften is omtrent een aantal adressen verslag uitgebragt.

— De Provinciale Staten van Gelderland hebben omtrent het voorstel van den Minister van binnenl. zaken, dat de provincie de kosten der commissie van landbouw (*f* 2100) voor hare rekening zou nemen, eenstemmig besloten daarvoor *geen* subsidie te verleenen.

Laatste Bijzondere Berigten uit Duitschland.

Nopens de ware oorzaken van den terugtogt der Pruissen uit Fulda, zijn de gevoelens het nog altijd oneens.

Fulda is op den 9den werkelijk door *de Pruissen* ontruimd en de *bondstroepen* zijn op den middag van denzelfden dag Fulda binnengetrokken.

Deze terugtogt der Pruissen nu zou volgens anders geloofwaardige berigten alléén uit *een zuiver krijgskundig oogpunt* zijn geschied, dewijl het in en bij Fulda staand korps *te zwak* was en de Beijeren bereids de *hun* toekomende Heerebanen bedreigden.

Volgens anderen echter, zou de ontruiming van Fulda op eene andere wijze moeten worden verklaard. Men ziet er n.l. het teeken in van eene vredelievende toenadering tusschen Oostenrijk en Pruissen. Oostenrijk zoude n.l. de voorslagen van Pruissen *aangenomen* hebben, en Keurhessen door *beiden* gemeenschappelijk bezet, en de *vrije conferentiën* zouden werkelijk te Dresden gehouden worden. — Bij deze berigten wordt nog één gevoegd, en wèl, „dat de bondsdag, als eene concessie aan Pruissen, *opgeheven* zoude worden. De tijd zal weldra leeren, of die berigten zeker zijn, de laatste berigten uit Weenen laten zulks nog niet vermoeden.

BERLIJN, 11 Nov. De ministeriële *D. Ref.* meldt nopens de *gevolgen* van het conflict, dat in de nabijheid van Fulda, bij het dorp Bronzell, tusschen Pruissen- en Oostenrijksche troepen heeft plaats gehad, het volgende: „Men mag aannemen, dat dit geval *geene verdere onmiddellijke* gevolgen op het oorlogstooneel zal hebben." — Dit schijnt ook het algemeene gevoelen te zijn: — van daar de hoogere koersen.

— Het berigt van het sluiten eener overeenkomst *tusschen Pruissen en Hannover*, met betrekking tot de tenuitvoerlegging van de plannen van den bond in Holstein, is *ongegrond.*

— De commissie van oproeping voor de krijgsreserve en de landweer is in volle bedrijvigheid. In de kazernen is bereids alles zoo uitgerust, dat men ieder oogenblik kan opbreken. Heden werd van wege den kommanderenden generaal aan de hoeken der straten eene bekendmaking aangeplakt, die *alle weerbare mannen* tot de dienst oproept.

Overigens deelen wij nog eenige van de heden avond ontvangene tijdingen hier mede:

WEENEN, 9 November. De Keizer heeft aan alle voormalige Hongaarsche insurgenten, die in het leger ingelijfd doch later en wel tot den 6den November j.l. gedeserteerd zijn, volkomene straffeloosheid verleend, indien zij voor het einde van Maart 1851 vrijwillig terugkeeren.

Aan alle militairpligtige personen worden reispassen geweigerd.

De uitgeschrevene ligting van 76,000 man zal nog in deze maand plaats hebben.

Van den 10den. Gisteren avond gingen 4 regementen kavallerie naar het Silezische leger op marsch. Bijna dagelijks trekken grensregementen langs de Noorderbaan naar Bohemen door. Op een ontvangen telegrafisch berigt is het verder oprukken van de militaire grenzen *gestaakt.*

FRANKFORT, 11 November. Bij voortduring verzekert men, dat RADETZKY het opperbevel over de troepen in Duitschland zal verkrijgen. Naar men zegt, zoude hij in persoon het bondskorps aanvoeren, dat tot de uitvoering der besluiten in Holstein bestemd is. Oostenrijk neemt de uitvoering van dit besluit geheel op zich. De kosten zullen door het Verbond bestreden worden. Een gedeelte der Oostenrijksche vloot wordt te Triëst zeilvaardig gehouden, om op het

[illegible] naar de Noordzee te vertrekken.

De sterkte van het naar Holstein te zenden korps wordt op 45,000 man met 100 stukken geschut begroot. Den 9den waren reeds 30,000 man met 80 kanonnen aan de Beijersch-Thuringsche grenzen bijeen en onophoudelijk trokken Oostenrijksche troepen in die rigting voort. De voorhoede van dit Oostenrijksche leger van het Noorden stond den 8sten bij Ruch, 1½ uur van de stad Koburg. Dit leger zal deels door Thuringen, deels door Saksen naar Hannover trekken, om, zoo noodig, tot uitvoering van het met Denemarken gesloten vredesverdrag, in Holstein binnen te rukken.

— Volgens de jongste berigten uit Fulda, zijn alle vijandelijkheden gestaakt. De teruggetrokken Pruissen hebben niet slechts Fulda, maar ook den weg naar Kassel ontruimd. Gisteren zouden de bondstroepen hunnen marsch van Fulda naar Kassel (13½ mijlen) voortzetten. Den 13den kunnen zij te Kassel aankomen.

— Prins Gortschakoff heeft heden middag aan den Bondspresident graaf v. Thun zijne geloofsbrieven *als gezant van Rusland bij de Duitsche Bondsvergadering* in een plegtig gehoor overhandigd. Graaf v. Thun en de overige bondsdag-gezanten hebben daarop de gebruikelijke bezoeken bij den prins Gortschakoff afgelegd.

Londen, 11 November. Er zijn per stoomschip *America* berigten uit New-York tot den 1sten Nov. ontvangen. De kwestie der slavernij bleef door de gansche Unie het onderwerp van alle redenering.

De president der Amerik. republiek heeft eene officiële kennisgeving uitgevaardigd, houdende dat hij besloten heeft de krijgsmagt der Unie onder de wapenen te roepen, ten einde aan de voorschriften der wet op de voortvlugtige slaven kracht bij te zetten. Men verwachtte van dezen maatregel veeleer verbittering dan verzoening.

Parijs, 11 November. Heden heeft de heropening der Wetgevende Vergadering plaats gehad. Er waren ongeveer 600 leden tegenwoordig, maar deze eerste zitting heeft nog weinig belangrijks opgeleverd.

De boodschap van den President der republiek is heden nog niet ingekomen, maar, naar de *Patrie* verzekert, zal zij morgen worden ingediend. Men verzekert nog altijd, dat zij in verzoenenden geest zal gesteld zijn.

— De generaal Neumayer, die om pensioen had gevraagd, is uit aanmerking van zijne bewezene diensten in actieve dienst behouden en ter beschikking gesteld van het ministerie van oorlog. De generaal Gueswiller is in zijne plaats benoemd tot kommandant te Rennes en Nantes.

Kerknieuws.

Leeuwarden, 11 November. De weleerw. zeer gel. heer *H. L. Vinke*, van Delfshaven, naar de Hervormde gemeente te dezer stede beroepen, heeft gisteren avond zijne intreêrede gehouden, naar aanleiding van Efez. 4 vers 11—17, na alvorens Woensdag avond l.l. bevestigd te zijn door den weleerw. zeer gel. heer *M. van Staveren*, die bij deze gelegenheid tot tekst gekozen had Joh. 4 vers 34—38.

— Bij de Hervormde gemeente te Hattem is tot herder en leeraar beroepen de w.eerw. heer *W. Pollen*, pred. te Elst bij Amerongen.

— Bij de Herv. gemeente te Kamperveen is beroepen ds. *J. W. Feliz*, pred. te Longerhouw c. a.

INGEZONDEN STUKKEN.

De Veeartsenijschool te Utrecht.

Wij vestigen de aandacht onzer lezers op een dezer dagen uitgekomen werkje van den hoogleeraar G. J. Mulder, te Utrecht, over de bovengenoemde inrigting. — Groningen, hoe afgelegen ook, stelt belang in al wat het welzijn des geheelen Vaderlands aangaat en inzonderheid in al wat landbouw en veeteelt betreft, waarvan de beide in dit gewest uitkomende dagbladen en de openbaar gemaakte besluiten van de Staten van deze zoo bijzonder landbouwende provincie herhaalde malen blijken hebben opgeleverd. Groningen heeft geen onmiddellijk belang bij de veeartsenijschool te Utrecht en kan dus onpartijdig zijn oordeel uiten. In een te Groningen uitkomend dagblad is alzoo een woord over de *Veeartsenijschool* allezins op zijne plaats.

En dat woord is: dat de Veeartsenijschool eene hoogstbelangrijke, nuttige inrigting is, welke vele kundige leerlingen gevormd heeft, waardoor de Veeartsenijkunde thans eene geheel andere zaak is dan voor 30 of 40 jaren. Toen riep men luide, dat er eene Veeartsenijschool moest wezen en zag men met vreugd de oprigting dier school in het jaar 1821. Thans, nu die school sedert bijna 30 jaren werkzaam, en met nut, op eene wetenschappelijke wijze werkzaam geweest is, zal men de hand van haar aftrekken en de Veeartsenijkunde weder tot den staat van barbaarschheid, waarin zij op het laatst der vorige eeuw verkeerde, laten terugkeeren!

De hoogl. Mulder doet in bovengemeld geschrift (à 40 cts. verkrijgbaar bij Kramers, te Rotterdam), eene poging om dien val te verhoeden. Hij heeft regt van spreken, want hij bemint de wetenschap en heeft geen persoonlijk belang bij de Veeartsenijschool. Wij bevelen de lezing van dit boekje aan alle onpartijdigen en deskundigen allezins aan. Hij toont het belang dezer School voor onzen rijken veestapel aan en hoe onze veeteelt eene zaak van *algemeen* belang is; dat de kosten voor de Veeartsenijschool alzoo op het algemeene Rijks budget moeten gebragt worden; dat men haar niet moet verbinden met eene landbouwschool, maar als eene zelfstandige inrigting handhaven en vooral ook voor hare toekomst zorg dragen, door van alle veeartsen zonder onderscheid een examen af te nemen en daaraan het regt om de Veeartsenijkunde uit te oefenen te verbinden, zonder dit alleen van het nemen van een patent te laten afhangen. Hij bidt eindelijk den Minister van binnenlandsche zaken, dat hij, als er eene reorganisatie der Veeartsenijschool, waarvan in de Tweede Kamer der Staten Generaal sprake geweest is, moet plaats hebben, dit niet geschiede zonder deze gansche zaak vooraf aan het oordeel van deskundigen en onpartijdigen te hebben onderworpen.

Dat alles hopen wij echter dat spoedig zal geschieden, opdat eene wetenschappelijke instelling, op welke Nederland roem draagt, voor ons Vaderland moge beward blijven.

Schoolgaan van Armenkinderen.

Zoo het onderwijs aan armenkinderen een der krachtigste middelen is om armoede te voorkomen en, indien die bestaat, te lenigen, dan behoort men voorzeker de pogingen van hen te ondersteunen, die ijverig werken om dat onderwijs te verschaffen of toegankelijk te maken.

Sedert ruim 10 jaren bestaat er te Groningen eene commissie tot dat einde. Benoemd door het departement der Maatschappij: Tot Nut van 't Algemeen, poogt zij aan de bereiking van het groote doel dier Maatschappij mede te werken, door armenkinderen, die de gelegenheid tot schoolgaan missen, hetzij door gebrek aan kleeding, hetzij door de onverschilligheid der ouders, hetzij door gebrek aan ruimte op de Stadsscholen, hetzij door eenige andere oorzaak, die gelegenheid te verschaffen. Blijkens het Departements verslag, dezer dagen aan de leden rondgedeeld, opende zij in het afgeloopen jaar voor 382 kinderen die gelegenheid, waaronder 29 kinderen van de noodzakelijkste kleedingstukken werden voorzien. Het ontvangen onderwijs was voorbereidende tot- en dus in overeenstemming met het onderwijs 't welk te dezer stede op de Stadsarmenscholen gegeven wordt. Die commissie doet zoo veel hare fondsen toelaten; nog ruim driehonderd kinderen moest zij aan hun ongelukkig lot overlaten.

Hare fondsen bestaan uit liefdegiften van menschenvrienden en uit de opbrengst van een Godsdienstig muzijkfeest, dat zij sedert verscheidene jaren op den tweeden Keresdag in de Martinikerk geeft, waar telkens een begaafd spreker voorgaat en de plegtigheid leidt, terwijl een koor van zangers en zangeressen toepasselijke stukken uitvoert, en het welgeoefend muzijkkorps der stedelijke schutterij, alsmede onze beroemde organist der Martinikerk hunne talenten wijden aan het weldadig doel. Eene talrijke schare komt dan op in het Godsgebouw, bevordert door geldelijke bijdragen het doel der commissie en heeft eenen genotvollen en heiligenden avond.

Naar wij vernemen, zal er ook dit jaar zoodanig Godsdienstig muzijkfeest plaats hebben, indien de verzochte ondersteuning en medewerking verleend wordt. Wij wenschen der ijverige commissie deze medewerking ruimschoots toe en vertrouwen, dat er op de lijst, die men eerstdaags aan de gegoede ingezetenen wil aanbieden, rijkelijk ingeschreven zal worden. Wij hopen zelfs, dat der commissie vele bijzondere gaven zullen toevloeijen, opdat er eens een tijd kome, dat niemand in Groningen, die onderwijs behoeft, dat ontzegd moet worden, omdat er geen genoegzaam fonds aanwezig is om de noodige kosten goed te maken.

Een vriend der armen.

Groningen, 13 November 1850.

„Wat wenschelijk is, is niet altijd doenlijk."

Eene poging in de vorige eeuw, om alle vreemde woorden uit het Nederduitsch te weren.

„In de eerste tijden na de herstelling van het Stadhouderschap ontving Z. H. glorierijker gedachtenis met zijn bekend geduld alle projecten, die tot welzijn van Land en Volk (zoo als die overgevers zeiden) waren opgesteld. Onder die waren ook de voorslag, om de bres van Bergen op Zoom te beschermen door brandspuiten, tegen welker waterstraal men niet dacht dat eenig vijand zoude kunnen opklimmen; en een tweede, om, tot sieraad en roem van het Vaderland, te verbieden alle gebruik van vreemde woorden, welke niet zuiver Nederduitsch zouden zijn. De Prins, die onder zijne hovelingen eenigen had, welke die taal verstonden, vroeg: wat *inconvenient* in dit laatste zoude zijn? Men antwoordde, dat, behalve de zorg van alle beschaafde volkeren, om hunne spraak te verrijken en vloeijender te maken, in plaats van die te verarmen en te verharden, er nog dit uit zou kunnen spruiten, dat Hij zelf in de verhalen van zijne eigene verrigtingen niet zoude verstaan, wat Hij belast of uitgevoerd had.

„Kort daarna vroeg Z. H. op eenen morgen aan het ontbijt: wie zal mij nu eens in zuiver Nederduitsch zeggen, wat ik gisteren morgen verrigt heb? Iemand gaf Hem dit over:

„Z. H. op Saturnusdag, den vierden van Wiedemaand, in de klootslaandersbaan, aan het voorhoofd van de beheersching Hollandsche Bewaarders gesteldheid gevat, en den algemeenen van der Duin naast zich hebbende doen plaatsen, zag eerst de oefening, en gaf na dezelve geschiktheid aan eenen van Deszelfs hulpelingen Algemeen, om aan den Pilaarleider te zeggen, dat hij aan den Grooteren bevelen zoude, om het veld slagsgewijs, geregelde-zeker-getal gewapende-geoefende krijgslieden, te doen handwerken. De Grootere snelde terstond op eene groote evenredige-huppelinge-van-de-twee-voorste-en-achterste voeten-van-zijn-paard naar den regtervleugel, en liet door een' ligchamelijken, met zes-aan-welke-men-stuivers geeft, erkennen eene losmaking Draken van 't lijf — zeker-getal-ruiterij zich in het Bosch toonende, en wederbrenging ontvangen hebbende, dat de Draken vlug-waakzaam waren, deed hij die met levendigheid belagen, door den Bediening-hebbende van het houten paaltje met een kluwen, ijzeren-bal-met-buskruid-gevulde-werpers van die verdeeling, waarmede de werkingen begonnen en voortgingen, totdat die eindigden door eene algemeene ontlasting, bij welke gelegenheid een Herwijzers, o Heer! ligtelijk werd gekwetst door eene uitvinding van eene stad in Biscayen, welke hem op den voet viel. Vervolgens keerde Z. H. terug naar zijn-zoodanige-huizing-als-door-gezanten-bewoond-werden, in het voorhout; verzeld zijnde door den vierendeel-meester algemeen Burmania, den Stedehouder Bevelhebber der geloovigen Schrijver, eenen Engelschen gelijken met den hoosband, den Voorzitter van het Ambt-genootschap van de Bouwstad van Iffequebo."

„De Prins stond hierna toe, dat wij ons zouden mogen bedienen van woorden, door welke wij aan ieder in zijn ambacht verstaanbaar zouden wezen; en ik maak gebruik van die toelating."

(Onno Zwier van Haren, *de Geuzen*, edit. van 1830, 12mo, bl. 256; *Ophelderingen.*)

Kunstnieuws.

Groningen, 13 November.

Het zal den muzijkliefhebbers aangenaam zijn te vernemen, dat de in Duitschland zoo veel lof inoogstende vioolvirtuose, mejufvrouw Hortensia Zirges, binnen kort alhier verwacht wordt, en voornemens is, op hare doorreize, een concert te dezer stede te geven. Het komt ons niet ongepast voor, bij deze gelegenheid het oordeel van eenige beroemde musici omtrent deze kunstenares mede te deelen. De hof-kapelmeester Louis Spohr schreef reeds den 27sten Sept. 1847 van haar: „Heden viel mij het genoegen te beurt, het vioolspel van mejufvrouw H. Zirges, waarvan ik in de dagbladen reeds zoo veel goeds had gelezen, persoonlijk te hooren. Zij speelde eene elegie van Ernst, en het bekende tremolo van Beriot, beide met de grootste naauwkeurigheid en uitmuntende vaardigheid. Het verrast en boezemt belang in, het zoo moeijelijke en ondankbare instrument door de teedere vingers van het jeugdige meisje zoo meesterlijk en krachtig behandeld te hooren; — op hare kunstreize zij zij derhalve allen vrienden des vioolspels dringend aanbevolen." — Professor Bisschoff rekent haar onder de beste vioolspelers van onzen tijd, noemt haar hoogst zuiver en kunstig spel in den hoogsten graad vol uitdrukking, en hare staccato's meesterlijk, zoodat zij eene waardige mededingster van Therese Milanello is. — Wilhelm von Beckerath uit Crefeld zegt: „Deze jeugdige kunstenares vereenigt in haar spel die voortreffelijkheden, welke men doorgaans slechts bij de eerste meesters aantreft, een' heerlijken toon, eene smaakvolle voordragt, de zuiverste intonatie en eene vaardigheid, die, naar het schijnt, geene hinderpalen kent. Het effect van haar keurig spel wordt verhoogd door het smaakvol behandelen des strijkstoks, en door eene uiterst kalme en bevallige houding, zelfs bij het uitvoeren der moeijelijkste passages. Deze kunstenares in eene geheel buitengewone verschijning, en het kan niet missen, of zij moet bij alle muzijkliefhebbers de levendigste belangstelling inboezemen."

Na zulke getuigenissen mogen wij ons een' schoonen, genotvollen avond beloven.

ZEETIJDINGEN.

Binnengekomen te Amsterdam den 10 Nov., kapit. *de Haan* Siewerdina, van Lissabon. — Te Texel 9 Nov., *Olthoff* Jantina, van Newcastle; 10den *de Jonge* Sikkolina Hoites, van Newcastle; 11den *Bakker* de 2 Gebroeders, van Londen. — Te Helvoet 10 Nov., *Lukje* Frouke Egberdina, van Malaga; *Engelsman* Niessina Schuringa, van Newcastle. — In het Vlie 8 Nov., *de Haan* Siewerdina, van Lissabon; *de Jong* Mina, van Hull; *Dekker* Epimachus, van Hamerfest. — Te Newyork 25 Oct., *de Boer* Niessina Beerta, van Halifax, om eene lading voor Rotterdam in te nemen. — Te Hamburg 8 Nov., *Zoutman* vr. Ida, van Zaandam. — Te Cuxhaven 10 Nov., *Brouwer* Ida Gesina, van Memel n. Amsterdam; *van Wijk* vr. Jantje, van Libau n. Rotterdam. — Te Swinemunde 7 Nov., *Scholtens* Elisa Catharina, van Bremen; *Dik* Catharina, van Londen.

Binnengekomen te Amsterdam den 13 Nov., kapit. *Bolmeijer* de 2 Gebroeders, van Carolinerzijl. — Te Texel 12 Nov., *de Jong* de jonge Clemens, van Hull; *Jonker* Zeldenrust, van Seaham; *de Boer* Margretha, van Vlissingen. — Te Boston 26 Oct., *Trip* Libra en *Meppelder* Thetis, beide van Rotterdam. — Te Bergen 25 Oct., *Koning* Gesina, van Amsterdam.

In lading te Newyork den 26 Oct., kapit. *Post* Foska Helena, naar Amsterdam; *Smit* Dorothea Henriette, naar Rotterdam. — Te Bordeaux 30 Oct., *van Aken* Hendrika Dorentea, naar Amsterdam.

Zeilklaar te Newcastle vóór den 8 Nov., kapit. *Oldenburger* Gerritje Koumans en *van der Veen* vr. Anske, beide naar Harlingen; *Kok* Aastroom, naar Zierikzee; *Glim* Hendrika Margaretha, naar Lissabon.

Vertrokken van Amsterdam den 11 Nov., kapit. *Jager* Zwaantje Elisabeth, naar Liverpool; *Huisman* vr. Itjea, naar Bremen. — Van Triest 1 Nov., *Potjer* Catharina Jantina, naar Hamburg. — Van Marseille 7 Nov., *van Kamminga* Marinus en Geertruida, naar Beyrouth. — Van Rochester 7 Nov., *van der Baan* Johanna, naar Elseneur. — Van Rouaan 6 Nov., *Pijbus* Annechiena Jantina, naar Rotterdam. — Van Antwerpen 9 Nov., *Thade* Johanna Frederika, op avontuur; 10den *Hasewinkel* Roelfina Gesina, naar Hamburg. — Van Cardiff 8 Nov., *Potjer* Akke Boon, naar Cadix. — Van Hammerfest 12 Oct., *Visser* de 6 Gebroeders, naar Triest.

Vertrokken van Antwerpen den 12 Nov., kapit. *Schut* Maria Aletta, naar Hamburg. — Van Hamburg 10 Nov., *Muller* Antje, naar Amsterdam.

De Engelsche sloep *Two Brothers*, kapit. Th. Freed, van Londen met erwten naar Groningen, is, volgens brief van Texel van den 10den dezer, den vorigen middag in de Eijerlandsche buitengronden vervallen en gestrand, doch met adsistentie van schuiten en na een gedeelte der lading gelost te hebben, weder in vlot water gebragt; het schip is zwaar lek en beschadigd en den volgenden dag aldaar in de haven gebragt; men was bezig de lading te lossen en in een pakhuis op te slaan. — Den 12den was aldaar het berigt ontvangen, dat op het Eijerland gestrand was een klein schip met een mast; zat zeer gevaarlijk en bevond zich het volk nog aan boord.

Het schip *Anna*, kapit. Kuiper, van Rotterdam naar Boston, na op het Goose eiland gezeten te hebben, te Boston binnengebragt en aldaar afgekeurd, is te Halifax binnengebragt.

Aangaande het schip *Adriana*, kapit. Kremer, van Amsterdam naar Riga, met schade in Texel binnengeloopen, wordt van daar van den 10den dezer gemeld, dat hetzelve nog veel water maakte en door pompers werd lens gehouden; de lading was gelost, van het zout was veel gesmolten en de stukgoederen beschadigd bevonden.

Wijk aan Zee, 9 Nov. Heden morgen omstreeks 9 uur strandde 1¼ uur bezuiden alhier een galjas, genoemd *Wohlfahrt*, kapit. Hansen, van Stettin met ballast gedestineerd naar Sunderland om steenkolen. De equipage bestond uit zes man, waarvan vier gered zijn door de reddingboot alhier. Met hevige brandinge en stortzeeën te kampen hebbende, gelukte het de manschap der reddingboot het schip te bereiken, niettegenstaande ook de hevige branding de boot gedurig zóó trof, dat zij kraakte en gevaar liep vaneen te splijten en zwaar lek bekwam. Vier matrozen werden door ons reddingsvolk opgenomen, na lang toeven en wachtens op den kapitein en stuurman, die echter niet verkozen mede te gaan, tenzij al hunne goederen konden worden medegenomen en daartoe was geene mogelijkheid, omdat de reddingboot reeds vol water was geslagen en vermogt ons reddingsvolk zulks ook niet volgens onze bestaande instructiën. De Zandvoorter boot nam beiden, kapitein en stuurman, op, nadat dezelve alvorens al hunne kisten en balen goederen in de reddingboot hadden doen afhalen. — De schipbreukelingen zeiden in den afgeloopen nacht bij verschrikkelijken storm een lek bekomen te hebben. In den vroegen ochtend sloeg nog een hunner matrozen, H. Muller, nalatende eene weduwe en twee kinderen, over boord.

De Holl. kof *Jantina Alida*, kapit. Pronk, van Dantzig naar Amsterdam bestemd, is met overgeschoten lading en verlies van eenige zeilen te Bremerhaven aangekomen en op de reede geankerd.

Zoutkamp, 13 Nov. Binnengekomen den 12den kapit. *Pluktje* Hermanna Hendrika, van Koningsbergen; hij had veel stormweêr gehad, waardoor hij zeilen hij had verloren en gescheurde zeilen had bekomen.

LIJST DER NEDERLANDSCHE SCHEPEN welke de Sond gepasseerd zijn.

4 Nov. Koster, Argo (Pekela), van Riga naar de Maas.
5 Nov. Prins, Heiko Prins (Wildervank), v. Stettin n. Amsterdam.
v. Duinen, Elisabeth (Sappemeer), v. Pillau n. Dundee.
Zeilinga, Meike (Schierm.), v. Amsterdam n. Koningsberg.
6 Nov. Giezen, Jufvrouw Hillegonda (Veend.), v. Amst. n. Stettin.
7 Nov. de Jonge, Gezina Jantina (Pekela), v. Amst. n. Koningsb.
8 Nov. Faber, Geerdina Beerta (Veend.), v. Stettin n. Amsterd.
Nieboer, Henderika (Wilderv.), v. Stettin n. Grangemouth.

De Wind den 4den en 5den Z.W., W.; den 6den en 7den W.N.W.; den 8sten N.W.

Elseneur, 8 November 1850.

212de STAATSLOTERIJ.

Trekking der Vijfde Klasse.

1ste *Lijst*. No. 14097 een prijs van *f* 1000. — 2*de* en 3*de Lijst*. Geene.

BURGERLIJKE STAND.

Van den 8sten tot en met den 14den November 1850 zijn te *Groningen* geboren 11 zoons en 7 dochters; gehuwd 7 paren; overleden 5 ouden en 6 jongen.

PRIJZEN DER GRANEN, ZADEN, ENZ.

GRONINGEN, 12 *November*.

TARWE.		N. GERST.		Zw. Voer	36 ℔ *f* 2,10
Oude Bdk	72 ℔ *f* 7,50	Winter	52 ℔ *f* 3,90	»	38 » » 2,35
Jarige	» »	»	54 » » 4,20	O.Zw.Voer	40 » » 2,50
Omi. N.	70 » » 6,60	»	56 » » 4,50	O. dito	42 » » 2,65
» »	72 » » 7,00	Zomer	54 » » 3,85	BOONEN.	
Old. »	68 » » 6,00	»	56 » » 4,15	Paardb.	*f* 4,75 *f* 5,40.
» »	70 » » 6,40	»	58 » » 4,45	ZADEN, ENZ.	
»	72 » » 6,80	Knobbe	60 » » 4,45	Gr. Gort p. m.	*f* 7½ à *f*
N. ROGGE.		»	62 » » 4,65	Par. 100N. ℔	*f* 10 a *f* 13
Inlands.	66 ℔ *f* 5,45	N. HAVER.		Koolz.	*f* 9,25 tot *f* 11,20
»	68 » » 5,75	Dikke	40 ℔ *f* 2,45	Zomerzaad	*f* 6,25 a *f* 7,50
»	70 » » 6,05	»	42 » » 2,55	Boterz.	*f* 6,50 *f* 7,50
N. BOEKWEIT.		»	44 » » 2,70	Dederz.	*f*
Gr. Zand	62 » *f* 5,30	»	46 » » 2,85	G.Mostz.	*f* 5 tot *f* 9
»	64 » » 5,60	»	48 » » 3,00	Raapol. p. v.	*f* 35
Zw. Zand	66 » » 5,90	Bl. Voer	36 » » 2,25	Prijs der Boter	
O. Veen	64 » » 5,45	»	38 » » 2,40	¼ Ton	*f* 21½ tot *f* 23½
	64 » » 5,25	»	40 » » 2,55	naar kwaliteit.	

Tarwe met weinig handel. — Rogge en Boekweit als genoteerd alleen aan gebruikers te plaatsen. — Gerst aan pelderijen wel zoo goed te plaatsen. — Dikke Haver vond meer vraag en iets hooger verkocht; Voersoorten prijshoudend. — Boonen met trage koopers. — Gort meer aan en moeijelijk te plaatsen. — Oliezaden bijna niet in omgegaan.

ROTTERDAM, 11 *November*. Tarwe: Zeeuwsche, Vlaamsche en Overm. bij redelijken aanvoer 10 a 20 cents lager: goede en puike jarige, die thans zelden aangevoerd wordt, *f* 7,90 a *f* 8,20; mindere *f* 7 a *f* 7,80; nieuwe dito, goede en puike *f* 7,50 a *f* 7,80; mindere *f* 6,80 a *f* 7,40; Roode meest bij uitslijting als voren: 160, 162, 163 ℔ jar. Hoogl. Kleefs. *f* 265, *f* 275, *f* 280; 160 ℔ jar. Kleefsche *f* 255; 159 ℔ dito *f* 258; 158 ℔ N. Bovenl. *f* 248; 159 ℔ dito Ris *f* 260; 156 ℔ jar. Rijn in Entr. *f* 230. — Rogge: Overmaass., Zeeuws. en Vlaams., als voren, *f* 5,50 a *f* 6,30; Buitenlandsche meest bij uitslijting: 150 ℔ Fransch Vlaams. *f* 179; 148 Fransch. *f* 174, *f* 175; 150 ℔ dito *f* 175; 148 ℔ Koningsb. 170; 141, 144 ℔ Arch. *f* 153, *f* 160; 143 ℔ Arendsb. *f* 170; voorts te Schiedam: 141 ℔ Riga *f* 150; 146 ℔ Coursche *f* 166. — Gerst: Zeeuws., Vlaams. en Overm. Winter *f* 4,30 a *f* 4,70; dito Zomer *f* 4,30 a *f* 4,60; 132 ℔ jar. Nassaud. *f* 130; 121 ℔ Riga *f* 115. — Haver: Zeeuws. en Inl. Korte *f* 2,90 a *f* 3,50; dito Lange *f* 2,40 a *f* 3,10; 118, 120 ℔ O. Gron. Dikke *f* 118, *f* 120. — Boekweit *f* 4 lager: op 140 ℔ N. Noordbr. *f* 170, *f* 174, *f* 176, *f* 178; dito Grootbrab. *f* 173, *f* 178; dito Vlaams. *f* 171; dito Rijn *f* 173, *f* 175; Fransche *f* 155. — Erwten slap: Zeeuwsche Groene *f* 7 a *f* 8,50; Geld. Graauwe *f* 11,50 a *f* 13,50. — Boonen: Zeeuws. en Walch. Witte, 25 c. lager, *f* 7,25 a *f* 8,25; dito Bruine, 30 a 50 cents lager, *f* 8 a *f* 9,25; dito Paardenboonen 20 cents lager, *f* 4,70 a *f* 5,10. — Koolzaad: Zeeuwsch gestort 52½ tot 53½ p. vl.; Overm. in zakken 55 p. vl.; Minder en Flakkeesch 47 tot 52 p. vl; Zomer 42 tot 46 p. vl.

AMSTERDAM, 13 *Nov.* Tarwe met weinig handel: 124 ℔ ger. Rijn *f* 220; 130 ℔ Kubanka *f* 259. — Rogge aan cons. en speculatie met veel handel iets hooger; 123 ℔ Pruis. *f* 168 in entr.; 121 ℔ dito *f* 164 kontant in entr.; 128 ℔ dito *f* 180. Voorts in consumtie: 121, 123 ℔ Pruis. *f* 168, *f* 172; 122 ℔ dito *f* 170. — Gerst stil, 113 ℔ puike Rost. *f* 148; 114 ℔ Deens. *f* 142.

Koolzaad in een doen, verkocht: Zeeuwsch en Overm. 56½ p. vl.; Polder 51½ p. vl.; op 9 vat in Nov. 58½ p. vl.; April 60½ p. vl. — Lijnzaad in een doen; 100, 101 ℔ Riga *f* 227,50. — Raapolie dadelijk en op levering wel zoo aangenaam: op 6/w. *f* 36,50; Vlieg. *f* 35,50; Dec. *f* 35 a 25; Mei *f* 35,50; Sept. *f* 35,25. — Lijnolie op 6/w. *f* 35; Vlieg. *f* 34. — Hennepolie op 6/w. *f* 37; Vlieg. *f* 36.

LONDEN, 8 *Nov.* Holl. Boter flaauw en 2 sh. lager. Beste Vriesche 78 a 82 sh.; inferieure 70 a 74 sh.; beste Gron. 64 a 66 sh.; inferieure 58 a 64 sh.; beste Holl. 70 a 74 sh.; inferieure 62 a 66 sh.

LONDEN, 11 *November*. Ten gevolge van onbeduidenden aanvoer was inl. en vreemde Tarwe meer gezocht en werd hier en daar iets hooger betaald. Puike Moutgerst 1 sh. hooger. Haver werd vast op de vorige notering gehouden. Boonen ferm op de vorige prijzen en witte Kookerwten werden iets duurder dan verleden week betaald.

PRIJSCOURANT DER EFFEKTEN.

Amsterdam, 13 *November*.

Nederl., Werk. Schuld 2½ pCt. 54⅝, 54⅞, 54¾; Dito Certificaten 3 pCt. 64¾, 65⅛, 64⅞; Dito dito 4 pCt. 84¾, 85⅛, 85; O. I. Leening 4 pCt. 84. — Belgie, bij *Rothschild* 2½ pCt. 45¾, 46, 45⅞. — Frankrijk, Obligatiën 3 pCt. 51⅞, 52½, 52 7/16. — Spanje, L. bij *Ard.* van 85 £ 5 pCt. 12 11/16, 12 9/16, 12¼; Dito dito van 510 £ 5 pCt. 12 5/16, 12 9/16, 12½; Dito bij dito, Onbep. Stukken 5 pCt. 12; Dito 3 pCt. 38; Dito Binnenl. à 6/m. 3 pCt. 32⅝, 32¾, 32⅞; Coup. Ardoins 8⅛, 8 7/16. — Portugal, te Londen 5 pCt. 33¼, 34⅛, 33⅞; Dito Dito 4 pCt. 33⅛, 33½, 33⅜. — Rusland, Obl. *Hope* 1798 en 1816 5 pCt. 103¼, 103½; Dito dito 1828 en 1829 5 pCt. 103, 103⅛; Certific. bij dito 1831 en 1833 5 pCt. 93; Dito 4½ pCt. 93¾, 94; Dito bij *Hope* 4 pCt. 84½, 85; Dito bij *Stieglitz & Co.* 4 pCt. 84¼, 84¼. — Polen, Aand. met Loten 500 fl. 140. — Oostenrijk, Metalliek 5 pCt. 69, 70½; Dito Nieuwe 2½ pCt. 37, 37¼; Dito Nieuwe 5 pCt. 74, 75½, 75¼; N. Weener Aand. v. 250 fl. 285; N. Mex. 5 pCt. 27⅞, 28½, 28¼; Peru 4½ pCt. 74½, 76, 76; Dito Uitg. 34½; Gren. 1½ pCt. 17½; Ecuador 3; Venez. 3 pCt. 31, ½, 31; Fransche 5 pCt. 84; Eng. Russen 98½; Nieuwe Handelm. 112, 113, 112½.

Bij vrij levendigen omzet in Integralen waren heden onze binnenl. fondsen meer gezocht.

De meeste vreemde effecten waren zeer gunstig gestemd. Bijzonder gewild waren Oostenrijksche en Fransche, waarin de affaire tot veel verhoogde prijzen zeer uitgebreid was.

Uitg. Venez. v. 100 £ 11½; Dito Onb. St. 11, ½; Nieuwe Ardoins 11½.

Koers van het Geld: Beleening 3; Prolong. 4; Disconto 2 pCt.

Laatste Prijzen te vijf uur: Integr. 2½ pCt. 54¾; 4 pCt. 85⅛; Ard. a 510 £ 12½ a 9/16; Dito Coup. 8 5/16 a ⅜; Binnenl. 3 pCt. 32½ a 33; Metall. 5 pCt. 70¼; Dito 2½ pCt. 37¼; Mexik. 28⅝.

ADVERTENTIEN.

Tooneelberigt.

Op ZATURDAG den 16den November 1850: eene EXTRA REPRESENTATIE **ter benefice van Mejufvr. de Wedw. C. SOETERIK**, zullende bestaan in: **KLEINIGHEDEN**, Tooneelspel; daarna: **ZIJ MOET VAN HET TOONEEL AF**, Blijspel, waarin door de *Beneficiante* zes onderscheidene karakters zullen vervuld worden; tot slot: **TWEE MINDER**, Comedie-Vaudeville in één bedrijf, *nooit alhier vertoond.*

Men zal te zes uur beginnen, zullende het Bureau aan den Schouwburg des avonds te 5 uur geopend zijn.

De LIJST van INTEEKENING ligt [illegible] bij den Boekhandelaar **P. DE KONING**, in de [illegible], [illegible] den Schoenmaker, MOMBERG, bij wien [illegible] te bekomen en PLAATSEN te [illegible] zijn, en zal deze inteekening HEDEN AVOND te 5 uur gesloten worden.

*** Onder dankbetuiging voor de welwillende medewerking, met welke Groningens Ingezetenen in den vorigen Winter getoond hebben, te willen behulpzaam zijn in het uitreiken van verwarmend en gezond voedsel aan hunne verarmde Stadgenooten, roepen **COMMISSARISSEN** voor de ***SPIJSUITDEELING AAN BEHOEFTIGEN*** door deze wederom hunne medewerking in voor de **UITDEELINGEN**, welke gedurende de maanden **Januarij**, **Februarij** en **Maart** aanstaande, driemalen per week, zullen plaats hebben. Zij zullen binnen kort de INTEEKENINGSBILJETTEN laten rondbezorgen, waarop een ieder, voor zoo vele Portiën als hij mogt verkiezen, zal kunnen inteekenen, terwijl zij hopen, dat hunne Stadgenooten door eene ruime inteekening hunne belangstelling in deze nuttige inrigting wederom zullen laten blijken.

GRONINGEN, 7 November 1850.

G. VAN CALCAR, JR.	CANTER-CREMERS.
H. NIENHUIS.	T. J. VAN IDDEKINGE.
G. CREMERS.	D. R. WIJCKERHELD BISDOM.
A. VAN BERCHUIJS.	P. W. VAN HEIJNINGEN BOSCH.
J. H. JAPPÉ.	C. H. VAN ANKUM.
A. ZEPER.	M. BACKER.

*** De **COMMISSARISSEN** voor de ***SPIJSUITDEELING AAN BEHOEFTIGEN*** te *Groningen*, brengen ter kennis van de daarbij belanghebbenden, dat hunne **REKENING** en **VERANTWOORDING** over den afgeloopen winter ter inzage ligt van DINGSDAG den 12den tot en met DINGSDAG den 19den November 1850, in het LOKAAL van de SPIJSUITDEELING, in de Zwanenstraat.

GRONINGEN, 7 November 1850.

Namens de Commissarissen voornd.:
CANTER-CREMERS, *Secretaris.*

*** De VERGADERING van BESTURENDE LEDEN uit de te ***MARUM*** en omstreken bestaande ***Vereenigingen tot ondersteuning van Behoeftigen door werkverschaffing***, zich overtuigd houdende dat zij, die met haar gelijk doel door dezelfde middelen trachten te bereiken, ook met haar het groot belang van een *nauwer onderling verkeer* zullen erkennen, — heeft vermeend, zich de vrijheid te mogen veroorloven, om zoodanig verkeer uit te lokken.

Te dien einde noodigt zij *allen*, *die met een liefdadig oogmerk de werkzaamheid van den minvermogenden Arbeidersstand bevorderen*, en inzonderheid alle in dezen geest werkzame *Commissiën en Vereenigingen*, vriendelijk dringend uit tot het houden van eene **ZAMENKOMST** te ***Groningen***, in het **Concerthuis**, op **DINGSDAG** den 26sten November e.k., des voormiddags te 10½ uur, om alsdan een KORT VERSLAG te geven van hunne WERKZAAMHEDEN en van den STAAT hunner INRIGTING, en verder, onder anderen, te beraadslagen over de wijze, waarop een meer duurzaam en doelmatig verkeer zal kunnen worden daargesteld.

In naam der Vergadering voornd.:
J. F. OBBES, Burgem. te *Marum*, *President.*
K. HOFKAMP, Pred. te *Surhuisterveen*, *Vice-President.*
D. TERPSTRA, Pred. te *Opende*, *Secretaris.*

Winterbals.

De Heeren LEDEN worden door deze verwittigd, dat van de **BALS**, welke gedurende dezen Winter zullen worden gegeven, het **eerste** zal plaats hebben op **DINGSDAG den 10den December** aanstaande, in de **Zaal van het** CONCERTHUIS.

Aanvang te 6 uur.

De Commissarissen:
C. F. A. HUBAR.
J. J. CANTER-CREMERS.
H. L. WICHERS, W.z.
J. WOLDRINGH.
B. D. H. TELLEGEN.
P. H. LILLY.
L. P. VAN DER BEEK.
M. DE LA FAILLE.
J. C. C. VAN SCHELTINGA BERGSMA

HUWELIJKS-, GEBOORTE- EN STERFBERIGTEN.

*** Ondertrouwd:

J. HESSELINK, Az.,
met
B. HESSELINK.

GRONINGEN, 10 November 1850.

*** Heden beviel van een *ZOONTJE* C. M. REILINGH, geb. BOSMAN.

GRONINGEN, 11 November 1850.

*** Bevallen van eenen ZOON T. DE LA FEBRE, Echtgenoot van

J. L. LA GRO.

GRONINGEN, 14 November 1850.

*** Op den 17den October j.l. overleed te *Réval*, in *Rusland*, in den ouderdom van 77 jaren, Zijne Excellentie de Heer LODEWIJK SIGISMUND GUSTAAF Graaf VAN HEIDEN, *Admiraal in Dienst van Z. Maj. den Keizer van Rusland*, *Militaire Gouverneur en Opperbevelhebber der Vloot te Réval*, *Grootkruis en Ridder van verschillende Orden.*

Eenige kennisgeving.

*** GRONINGEN, 11 November 1850. Heden overleed ons geliefd eenigst ZOONTJE, in den ouderdom van ruim 5 maanden.

H. W. HECKMAN, H.z.
P. CREMER.

*** Heden overleed, in den ouderdom van ruim 75 jaren tot droefheid van zijne Kinderen, Behuwd-Kinderen en verdere Betrekkingen de Hoogwelgeboren Heer Jhr. Mr. ONCKO VAN SWINDEREN VAN RENSUMA, *Ridder der Orde van den Nederlandschen Leeuw*, laatstelijk *Staatsraad in buitengewone dienst en Curator der Hoogeschool te Groningen.*

GRONINGEN, 12 November 1850.

*** Heden overleed, tot mijne bittere droefheid, na een smartelijk en langdurig lijden, mijne hartelijk geliefde Echtgenoot EBBETA ZIBENA HULSEWÉ, in den ouderdom van ruim 61 jaren.

GRONINGEN, 12 November 1850.

J. DE GRAAF.

HEDEN NAMIDDAG EN AVOND

VERKOOPING der belangrijke COLLECTIE **PLATEN, KAARTEN, LIEFHEBBERIJEN, BOEKENKASSEN,** ENZ., waarbij een **aantal nagekomen Nommers, MUZIJK, FLUITEN,** ENZ., door en ten Huize van **R. J. SCHIERBEEK**, in de *Guldenstraat*, bij wien op

MORGEN, ZATURDAG

den 16den November is te bezien: de fraaije Verzameling **BOEKEN**, ten deele nagelaten door den Wel Eerw. Zeer Gel. Heer Dr. **M. VAN GESSELER**, te *Lellens*, en anderen, ten deele afkomstig uit eene aanzienlijke **HOLLANDSCHE LEESBIBLIOTHEEK**, en welke op MAANDAG den 18den November en vijf volgende dagen publiek zal worden verkocht; volgens CATALOGUS, à 10 Cts. te bekomen.

VERKOOPING VAN BOEKEN EN RARITEITEN,

die den 2den December 1850 en v.v., bij den Boekh. N. C. VAN DER **VEER** zal plaats hebben, bij wien men **BOEKEN, ENZ.** tot den 21sten November kan inzenden.

*** De Boekhandelaar **G. B. VAN GOOR**, te *Gouda*, heeft uitgegeven en alom verkrijgbaar gesteld:

I. **MOEDERZORG EN MOEDERVREUGDE.** Woorden van Liefde en Ernst **over de verpleging der Kindsheid.** Door eene Moeder. Met eene Voorrede van Dr. ***DIESTERWEG***, Directeur der Kweekschool voor Onderwijzers te *Berlijn*. Prijs *f* 1,25.

Nederlandsche Moeders, die niets hooger kennen, dan hunne Kinderen tot ware menschen op te voeden, zullen met graagte een Werkje aanschaffen, dat zoo menigen verstandigen, schranderen raad uit de schatkist der ervaring en des nadenkens in zich bevat.

II. **BRIEVEN eener MOEDER aan DOCHTERS uit den beschaafden Stand.** In een net linnen Bandje met verguldeu Titel op het plat. Prijs *f* 0,60.

III. Mevr. ***A. B. VAN MEERTEN***, **DE VREDE DER ZIEL EN DE MIDDELEN OM DIEN TE VERKRIJGEN.** Lectuur voor beschaafde Vrouwen. Prijs *f* 0,90.

IV. ***B. MARKERS***, **HET KIND IN OMGANG MET GOD, of Gebeden voor Kinderen** van 3—7 en van 7—12 jaren. Prijs *f* 0,35.

ALMANAK
VOOR
LANDBOUWERS EN VEEHOUDERS,

voor 1851; *bevattende vele nuttige zaken, om van den Landbouw en de Veeteelt de meeste voordeelen te trekken.* Vijfde Jaargang, 30 Cts.

Even als in vorige jaren, bevat dit nuttige en goedkoope Jaarboekje weder zeer vele belangrijke bijdragen, waarin zoowel Landbezitters als Landlieden in het algemeen belang zullen stellen.

De Uitgever **W. EEKHOFF**, te *Leeuwarden*, debiteert verder nog met succes:

GESCHIEDKUNDIGE BESCHRIJVING van ***LEEUWARDEN***, met Platen, 2 Dln., *f* 7.80

OEUVRES PHILOSOPHIQUES DE ***FRANÇOIS HEMSTERHUIS***, edit. nouvelle et augmentée par *L. S. P. MEIJBOOM*, 3 Vol., *f* 7,50.

Het derde Deel met Portret afzonderlijk, voor de bezitters der vorige uitgaven, *f* 2,50.

De **GRIETMANNEN IN *FRIESLAND***, 50 Cts.

BIJZONDERHEDEN OMTRENT DE JEUGD van den beroemden **BORGER**, 40 Cts.

BLOEMLEZING uit de **NEDERLANDSCHE BERIJMING** van de **PSALMEN**, Schooldruk, 30 Cts.

*** **J. B. VAN LOGHEM**, JUNIOR, te *Haarlem*, heeft alom verzonden:

EEN NIEUW STEL LEESBOEKJES,
DOOR ***J. SPAAN;***

ten vervolge op het A-B-C Boek van den Heer *P. J. PRINSEN*; als:

EERSTE LEESBOEKJE	6½ Cts.;	per 25	Exempl.	*f* 1.25.
TWEEDE „	7½ Cts.;	„ 25	„	- 1.50.
DERDE „	7½ Cts.;	„ 25	„	- 1.50.
VIERDE „	10 Cts.;	„ 25	„	- 2.00.

Ter Perse van denzelfden:

DE LIEVE JAN, of VIJFDE LEESBOEKJE, 7½ Cts.; per 25 Exempl. *f* 1.50.

De goede inrigting dezer Boekjes en de goedkoope prijzen zijn de beste aanbevelingen, en zijn oorzaak, dat ze (de 4 eerste namelijk) reeds op verscheidene Scholen zijn ingevoerd.

*** Bij de Erven **C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA**, te *Groningen*, zijn nog slechts weinige exemplaren meer voorhanden van

ENCYCLOPAEDIA THEOLOGI CHRISTIANI.
IN SCHOLARUM SUARUM USUM BREVITER
DELINEATA A
P. HOFSTEDE DE GROOT et L. G. PAREAU,
in Universitate Groningana Theologiae Professoribus.
Editio altera, aucta et emendata. Prijs *f* 1,90.

Verder worden door hen met succes gedebiteerd:

I. **Pathologische Anatomie of Anatomische Beschrijving** der **Ziekten** van de **Organen** van den **Bloedsomloop** en de **Ademhaling,** door Dr. *KARL EWALD HASSE*, gevolgd en aanbevolen door *A. A. SEBASTIAN*, *Emeritus Hoogleeraar aan de Hoogeschool te Groningen*, en in het Nederduitsch overgebragt door *G. H. MEIJER*, *Doctor in de Geneeskunde te Groningen.* Prijs *f* 5,00.

II. Prof. *L. G. PAREAU* et *P. HOFSTEDE DE GROOT*, **Compendium Dogmatices et Apologetices Christianae.** Editio tertia, aucta et emendata. Prijs *f* 2,75.

III. Dr. *J. BOELES*, **de Mysteriis in Religione Christiana.** Prijs *f* 1,75.

IV. Prof. *B. H. LULOFS*, **Verhandeling** over den tijd van den **eerst regten aanvang** en **vroegsten bloei** onzer oude, bepaaldelijk gezegde **Nederlandsche Letterkunde**, en wel inzonderheid over het ongegronde van het gevoelen dergenen, welke op stout beslissenden toon dien bloei voor een deel reeds in de **twaalfde eeuw** stellen. Prijs *f* 1,50.

V. Prof. *B. H. LULOFS*, **DE DECLAMATIE,** of de Kunst van DECLAMÉREN of RECITÉREN en van de MONDELIJKE VOORDRAGT of UITERLIJKE WELSPREKENDHEID in het algemeen. Prijs *f* 3,90.

VI. Dr. *W. HECKER*, **P. C. HOOFT'S Nederlandsche Historiën,** met Aanteekeningen, 5 Dln. óp ordinair velin papier *f* 12,50; op best velin papier *f* 15,00.

VII. **Verordeningen omtrent het Middelbaar en Lager Onderwijs,** uitgevaardigd voor de Provincie *Groningen*. Uitgegeven door de *Commissie van Onderwijs* voor de *Provincie Groningen*. Twee Dln. Prijs *f* 3,20.

VIII. Prof. *P. HOFSTEDE DE GROOT*, **Wenken over de eigene Studie,** voor jeugdige Onderwijzers in de Lagere Scholen. Prijs *f* 0,50.

IX. Dr. *A. SMITH*, **Geschiedenis van de Provincie Groningen,** van het begin onzer tijdrekening af, tot aan den jare 1848; handelende over de aloude en tegenwoordige Gesteldheid, Oorlogen, Watervloeden en andere merkwaardige gebeurtenissen in deze Provincie. Met eene Kaart, op welke de plaatsen zijn aangewezen, sedert den jare 1277 door den *Dollard* verzwolgen. Prijs *f* 5,00.

X. *F. KOPPIUS*, **De Vereeniging der Protestanten in Nederland, en enkele stappen daartoe.** Een bescheiden woord tot al zijne Geloofsbroeders. Prijs *f* 0,50.

XI. **Tafel of Berekening der Huur of Rente van Eigendommen.** Prijs *f* 0,50.

In dit Handboekje kan met een' oogopslag worden gezien hoe veel men voor een' Eigendom moet besteden, als men slechts bepaalt naar hoe veel percent men zijn geld wil beleggen, — en dus zoo al niet onmisbaar, toch *hoogst gerijfelijk* voor Renteniers en andere Bezitters van Eigendommen.

*** De **HOUDERS** DER BANK VAN LEENING te *GRONINGEN* adverteren, dat alle **PANDEN**, welke bij hen in de maanden AUGUSTUS, SEPTEMBER en OCTOBER 1849 zijn *verzet*, geteekend met de letters **K**, **L** en **M**, moeten worden afgerent of gelost, en wel letter **K** van den 18den tot en met den 22sten November, letter **L** van den 25sten tot en met den 29sten November, en letter **M** van den 2den tot en met den 6den December 1850; zullende, bij gebreke van dien, anders **finaal** worden verkocht.

VERKOOPING VAN
NAGELATEN INBOEDELS,

op WOENSDAG den 20sten November e.k., vóór en in het BOELHUIS in de Gelkingestraat; nader te detailleren.

VAN BOLHUIS & BOSCH.

Houtveiling,

op WOENSDAG den 20sten November 1850, des voormiddags te 10 uur, ten verzoeke en bij den Zaagmolen van den Heer K. KRANENBORG, te *Oude Pekela*, zoo immer mogelijk voetstoots, van:

Drie Ladingen **NOORDSCH HOUT**, bestaande in MAATS en OVERMAATS BALKEN, benevens JUFFERS van diverse lengten en zwaarten.

B. HAITZEMA VIETOR, *Notaris.*

Houtveiling in de Altena,

bij ***Groningen***, op VRIJDAG den 22sten November, des voormiddags te elf uur, onder werkelijke Houtkoopers, van eenige Ladingen OUDSOENSCHE en FREDRIKSTADSCHE **VUREN** en **GREENEN BALKEN**, OOSTZEESCHE en NOORDSCHE **DEELEN**, ENZ.

D. VAN HOUTEN.

*** Op VRIJDAG den 29sten November aanstaande, des morgens te 10 uur, zal, ten overstaan van Mr. L. KNIPHORST, Notaris te *Emmen*, publiek worden verkocht, in het Marktshuis te *Nieuw-Buinen*:

I. De **NOORDELIJKE DWARSPLAATSEN** no. 22 en 27, in de Markte van *Buinen*.

II. De **ZUIDELIJKE DWARSPLAATSEN** no. 15, 29 en 30, in de Markte van *Buinen*, toebehoorende aan den Heer M. HARDENBERG en c. s., te *Dalen*.

EMMEN, 8 November 1850.

L. KNIPHORST.

UIT DE HAND TE KOOP:

Eene **BEHUIZING** met grooten **MOESTUIN**, staande en gelegen buiten de Boteringepoort bij *Groningen*, wordende door J. L. VAN DER TUIN en Wedw. S. ALDERSHOFF in huur bewoond. Nadere informatiën zijn te bekomen bij den Notaris Mr. J. J. DE SITTER, te *Groningen*, en bij den Eigenaar E. S. VEGTER, te *Veendam*.

TE HUUR,

om dadelijk te aanvaarden: het **HUIS *MOLENZIGT***, te *Foxham*.

Er wordt ***UIT DE HAND TE KOOP*** aangeboden (**met** of **zonder TUIG**): Het **NEDERLANDSCHE KOFSCHIP** genoemd ***DE VROUW ANNA***, thans liggende te *Kampen*, groot volgens Meetbrief 72 Tonnen. Te bevragen bij F. GIEZEN, te *Muntendam*, bij den Heer G. H. UIL, te *Veendam*, alsmede bij den Eigenaar W. J. DE GROOTT, te *Pekela*.

UIT DE HAND TE KOOP:

het **SMAKSCHIP** genoemd ***DE HOPENDE ZEEMAN***, lang 20 Ellen, 62 Duimen, hol 1 El, 66 Duimen, wijd 3 Ellen, 60 Duimen, gemeten op 55 Zeetonnen, zoo als hetzelve is liggende in de Noorderhaven te *Groningen*.

Nadere informatiën te bekomen bij den Eigenaar F. W. PRONK, te *Veendam*, alsmede bij den Scheepsmakelaar I. J. BULSING, BZN., te *Groningen*.

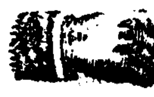

Nog altijd in eenen ziekelijken toestand verkeerende en in de volgende week van **hier moetende vertrekken**, zoo is de ondergeteekende genoodzaakt om door deze zijnen **DANK** te betuigen voor het vertrouwen en de vriendschap, welke hij van zeer velen gedurende 36 jaren genoten heeft.

ULRUM, 13 November 1850.

J. B. BRUNS,
Med. Doct.

Leest Hier!

Op ZATURDAG den 16den dezer zullen eenige van de **VETTE KOEIJEN** van **J. S. VAN RIJN** worden geslagt, opdat de Liefhebbers op ZONDAG dezelve aan den balk kunnen zien.

DOOR ZIEKELIJKE OMSTANDIGHEDEN

zal de ondergeteekende hare meeste **WINKELGOEDEREN** tot alle prijzen **uitverkoopen** en berigt tevens, dat zij ontvangen heeft: **NIEUWE WINTERSTOFFEN** voor DAMES KLEEDJES en MANTELS, alsook de nieuwste **SHAWLS LONGS** en **WINTERDOEKEN**, tot buitengewoon goedkoope prijzen, benevens **BREIKATOEN** in de beste kwaliteiten en in alle nommers.

M. DE JONG POLAK,
Noordzijde de Vischmarkt.

Let Wel!

De ondergeteekende maakt aan het geëerde Publiek bekend, dat hij nog maar voor eenen korten tijd zal zijn uitgepakt met het Restant van zijn nog geringen voorraad van **HEEREN** en **DAMES SCHOENEN** en **LAARZEN**, welke worden uitverkocht 50% pct. **beneden inkoopsprijs.**

Diegene dus, die nog koopen wil, kome spoedig en doe zijn voordeel. Is uitgepakt bij den Heer TIDDENS in de *Korenbeurs*, te *Groningen*.

A. VAN DER NOOT, van *Amsterdam*.

Op soliede Hypotheken

worden aangeboden: **DIVERSE KAPITALEN** van *f* **2000**—*f* **8000.** Adres aan het BUREAU dezer COURANT, onder letter B.

Er worden GEVRAAGD, tegen aanstaande Mei: **GEHUWDE LIEDEN**, van middelbaren leeftijd, zonder Kinderen, waarvan de Man geschikt tot het BESTUREN van eene ***BOERDERIJ*** en de Vrouw kundig in het ***BOTERMAKEN***. Adres in Persoon of met franko Brieven bij H. NIELAND, te *Wintenbroek*, Provincie *Groningen*.

TWEE SMIDSKNECHTEN,

goed kunnende werken, ongehuwd, van de Protestantsche Godsdienst, kunnen dadelijk VAST WERK bekomen bij H. HASPER, Mr. Smid te *Assen*.

WORDT GEVRAAGD,

om terstond in dienst te treden: Eene **KINDERMEID**, boven de 18 jaren, van goede Getuigschriften voorzien. Adres ter GRONINGER COURANTDRUKKERIJ.

Voor Leesgezelschappen en Leesbibliotheken.

J. C. & W. ALTORFFER, Boekhandelaars te *Middelburg*, geven heden uit en hebben alom verzonden:

EEN CODICIL.

Roman van ***G. P. R. JAMES*** *Esq.*, uit het Engelsch door den Vertaler van „OLIVIER CROMWELL.
3 deelen, in Gr. 8vo., met drie verschillende Vignetten.......... *f* 9—00.
Eene hoogst matige prijsberekening voor den compressen doch duidelijken druk van 946 bladzijden.

☞ Deze Roman van den ook in ons Vaderland algemeen op prijs gestelden JAMES, beveelt zich aan door een ingewikkelde en boeiende intrige en hoogst aanschouwelijke voorstelling.

Bovengemelde Boekhandelaars debiteren met succes:

Olivier Cromwell, Historische Roman, van H. W. HERBERT, 2 Dln., met Vignetten.......... *f* 6—80.
Schuld en Boete, door de Schrijfster van „MONT SOREL" enz., met Vignet.......... - 3—90.

Te Groningen, bij de Erven C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA.